อนุสรณ์

พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานฌาปนกิจศพ

นายพรเทพ พรหมายนต์

ณ เมรุวัดมงคลวราราม (มะเกลือ)

๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๘

อนุสรณ์

พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานฌาปนกิจศพ

นายพรเทพ พรหมายนต์

ณ เมรุวัดมงคลวราราม (มะเกลือ)

วันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๘

นายพรเทพ พรหมายนต์

ชาตะ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๒

มตะ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๗

อาลัยลูกรัก

เมื่อลูกแต่งตัวออกไปทำงานในตอนเช้าวันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ ก็ไม่เห็นกลับมาบ้านตามปกติในตอนเย็น ใจก็นึกไปว่าลูกคงจะไปธุระค้างตามบ้านเพื่อน วันต่อมาก็ไม่เห็นกลับก็ทำให้นึกแปลกใจ ก็สอบถามไปทางที่ทำงาน ก็ได้รับคำตอบว่า ไปทำงานเมื่อ ๘ ส.ค. ๒๕๑๗ แล้วก็ไม่เห็นมาทำงานอีกเลย ก็เที่ยวสอบถามตามบ้านเพื่อนและสถานที่เคยไป ก็ไม่มีใครทราบ เมื่อทราบว่าลูกตายแน่นอนแล้ว คุณแม่ก็ล้มป่วยทันที แล้วญาติพี่น้องก็เที่ยวตามหากันต่อไป จนเมื่อ ๑๕ ส.ค. ๒๕๑๗ ตำรวจ นส. บางขุนเทียน ก็ได้นำจดหมายจาก สน. บางกอกน้อยมาแจ้งว่า ลูกได้ตายเสียแล้ว ศพอยู่ที่ ร.พ. ศิริราช รู้สึกใจหายเหมือนกับใครมาควักเอาหัวใจออกไปจากอก แล้วก็โทรศัพท์ทางไกลบอกกับคุณพ่อที่หาดใหญ่ให้ทราบ คุณพ่อก็รีบกลับมาทันที ยังความเศร้าสลดใจกับคุณพ่อคุณแม่และญาติ

พี่น้องเป็นอย่างยิ่ง ทำไมหนอลูกถูกรถชนเมื่อ ๘ ส.ค. ๒๕๑๗ เวลา ๑๑.๐๐ น. ตายเมื่อ ๑๐ ส.ค. ๒๕๑๗ ทางบ้านเพิ่งทราบเมื่อ ๑๕ ส.ค. ๒๕๑๗ ทำไมจึงล่าช้าเช่นนี้ เป็นความผิดของใคร ทั้งที่หลักฐานบัตรประจำตัวประชาชน และหลักฐานการทำงานก็อยู่ในตัวผู้ตายครบ ซึ่งวันต่อมาไปค้นหลักฐานเหล่านี้ได้ที่ ร.พ. ศิริราช เรื่องนี้ก็ได้เรียนให้ผู้ใหญ่ทาง ร.พ. ทราบแล้ว จะได้หาทางแก้ไข ซึ่งต่อไปอาจจะมีเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นอีก จะได้รีบแจ้งญาติได้ทันท่วงที ซึ่งคุณพ่อคุณแม่ไม่มีโอกาสจะได้เห็นใจลูกครั้งสุดท้ายเลย

ตอนลูกตายก็ไม่ได้มีลางสังหรณ์อะไรเลย ลูกอายุยังน้อยไม่น่ามาด่วนจากคุณพ่อคุณแม่ไปเลย ลูกเป็นคนที่ว่านอนสอนง่าย อยู่ในโอวาทของคุณพ่อคุณแม่เสมอ ชาติหน้ามีจริงขอให้มาเกิดเป็นลูกกันอีกทุกชาติไป ขอกุศลกรรมที่ลูกได้กระทำมา จงเป็นผลส่งสนองให้ดวงวิญญาณของลูก ประสบแต่สันติสุข ในสัมปรายภพโน้นทุกประการ เทอญ

จากคุณพ่อคุณแม่

อาลัยน้อง

ถึงน้องรัก

เราสามคนพี่น้องเคยเล่นเคยหยอกเย้ามาตั้งแต่เล็กจนโต หวังที่น้องคนเดียวเป็นที่พึ่ง พอน้องได้งานทำ ทุกคนดีใจที่น้องจะได้ตั้งตัวเสียที น้องเองก็ดีใจไม่น้อยที่จะได้ตั้งหลักฐาน ทำไมน้องถึงรีบด่วนจากเราไปเร็วนัก ครอบครัวของเรามีคนน้อยอยู่แล้ว เมื่อน้องมาจากไปเสียคนหนึ่ง บ้านซึ่งปกติก็เงียบอยู่แล้วกลับยิ่งซบเซาลงไปอีก ต่อไปนี้พี่คงจะไม่ได้รับฟังความคับแค้น ความตื่นเต้นดีใจและอะไรอีกหลายอย่างซึ่งพี่รู้ว่าพี่เป็นคนแรกที่ต้องรับรู้เรื่องราวของน้อง ไม่ว่าจะเป็นข่าวดีหรือร้าย

ตั้งแต่น้องหายไปเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๗ นั้น พี่ไม่ได้มีลางสังหรณ์ว่าจะไม่ได้พบน้องอีก ความรู้สึกทางด้านจิตใจเท่านั้นที่พี่รู้สึกว่าพี่ว้าวุ่นมาก พี่ลา

หยุดงานด้วยความเป็นห่วงแม่ กลัวว่าถ้ามีเหตุร้ายเกี่ยวกับน้องเกิดช็อคไปจะลำบาก ในระหว่างที่พี่ลาหยุด ทุกคนคอยน้องด้วยความเป็นห่วงและความหวัง เมื่อได้ยินเสียงรถหรือใครมาเรียกหน้าบ้าน ทุกคนต่างก็นึกว่าน้องกลับมาแล้ว แต่ก็ต้องผิดหวัง แต่ละวันแห่งการรอคอยฟังข่าวจากน้อง มันช่างทรมานจิตใจอย่างเหลือเกิน จนกระทั่งวันที่ ๑๕ สิงหาคม นับตั้งแต่วันที่น้องหายไปจนถึงวันนี้เป็นเวลาแปดวัน ตำรวจได้มาส่งข่าวบอกว่าน้องถูกรถชนตาย พี่ไม่เชื่อเลย พี่ได้ไปที่โรง-พยาบาลเพื่อความแน่ใจ เมื่อพี่พบศพน้องนอนอยู่ในตู้เย็น พี่สงสารน้องอย่างที่สุด ทำไมน้องของพี่จึงต้องตายในลักษณะอย่างนี้ กว่าน้องของพี่จะตายคงจะเจ็บปวด ทรมาน และว้าเหว่ แต่ก็ยังเป็นบุญของน้องจึงทำให้เราได้ทราบข่าวและทำศพให้ น้องของพี่สบายไปแล้ว คนข้างหลังซิจะต้องเผชิญกับหลายสิ่งหลายอย่างต่อไปอีก

การจากไปของน้องทำให้หลายคนต้องเสียใจและ

เสียดาย เมื่อน้องมีชีวิตอยู่ได้ช่วยเหลือวัดมะเกลือของเราไว้อย่างมาก เมื่อมีงานวัดจะกี่วันกี่คืนก็แล้วแต่ เมื่อพระสงฆ์ท่านต้องการความร่วมมืออะไรแล้ว น้องของพี่จะช่วยอย่างเต็มที่โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย เมื่อมีใครมาหาน้องที่บ้านไม่พบละก็ ถ้ามาที่วัดจะต้องพบอย่างแน่นอน เมื่อสิ้นน้องพระสงฆ์บางองค์ถึงกับหลั่งน้ำตาให้ ท่านบอกว่าใช้ใครก็ไม่ง่ายและคล่องเหมือนน้องเลย น้องของพี่ทำบุญด้วยกำลังกาย ด้วยหยาดเหงื่อ และประการสำคัญน้องได้บวชให้พ่อกับแม่แล้ว อานิสงส์นี้จะช่วยให้น้องไปสงบ

กรรมใด ๆ ที่เคยมีไว้ต่อกันระหว่างน้องกับพี่ พี่ขออโหสิให้ทุกอย่าง ต่อไปนี้น้องของพี่คงเหลือแต่ชื่อและความดีที่น้องสร้างไว้ ขอให้เราได้มาเกิดร่วมพ่อแม่พี่น้องเดียวกันอีก และให้ได้อยู่กันนาน ๆ กว่านี้ ขออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายและบุญกุศลของน้องที่ได้ทำไว้ จงดลบันดาลให้วิญญาณของน้องไปสู่สุคติเทอญ

พี่แต้ว

ที่ระลึกแด่พี่ตืดที่จากไป

พี่ตืดเกิดเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือน ๙ ปีฉลู เรามีพี่น้องกันอยู่ ๕ คน คนแรกและคนที่สองเป็นชาย เสียชีวิตตั้งแต่ยังเยาว์ พี่ตืดเป็นพี่คนที่สี่ของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าซึ่งเป็นน้องชาย มีความเสียใจและอาลัยในการถึงแก่กรรมของพี่ตืดมาก เพราะไม่มีใครได้เห็นใจก่อนที่วิญญาณของพี่ตืดจะออกจากร่าง

เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๔ สิงหาคม พ. ศ. ๒๕๑๗ ซึ่งเป็นวันคล้ายวันเกิดครบอายุ ๒๕ ปี บริบูรณ์ของพี่ตืด เขาจัดของใส่บาตรด้วยตัวเองทุกอย่าง ตลอดระยะเวลา ๒–๓ วันก่อนหน้าที่จะเกิดเหตุร้ายมีลางสังหรณ์เหมือนกัน แต่ข้าพเจ้าก็ไม่ได้สนใจนัก เช่น เมื่อวันพุธที่ ๗ สิงหาคม ข้าพเจ้าสังเกตเห็นดวงตาของพี่ตืดไม่มีแวว และได้ร้องไห้เมื่อเขากลับจากทำงาน แต่ข้าพเจ้าก็ไม่ได้ถามอะไร

วันพฤหัสบดีที่ ๘ สิงหาคม ตอนเช้าก่อนที่พี่ตี๊ดจะออกจากบ้าน ได้หันมาพูดกับข้าพเจ้าว่า "อยู่บ้านให้ดี ๆ นะ" ข้าพเจ้าก็ยังนึกสงสัยอยู่เหมือนกัน เพราะปกติพี่ตี๊ดจะไม่เคยพูดอะไรเลย พี่ตี๊ดไปทำงานตามปกติ วันนั้นพี่ตี๊ดใส่เสื้อของข้าพเจ้าเป็นเสื้อลูกเสือสีกากี และใส่กางเกงขายาวสีเทา เป็นคราวเคราะห์ของพี่ตี๊ดจริง ๆ จึงทำให้ลืมสวมสร้อยคอซึ่งมีพระดี ๆ หลายองค์คุ้มครองตัว ปกติพี่ตี๊ดจะต้องซื้อลูกน้ำมาให้ปลาซึ่งเลี้ยงไว้ในบ่อหน้าบ้านทุกวัน แต่วันนี้ทุกคนคอยจนเย็นก็ไม่เห็นมา เราจึงคอยกันต่อไปจนดึกดื่นเที่ยงคืนพี่ตี๊ดก็ยังไม่กลับ เราทุกคนแปลกใจและเริ่มเป็นห่วงเพราะถ้าพี่ตี๊ดจะไปไหนดึก ๆ ตัวเองมาบอกไม่ได้ก็จะสั่งให้คนมาบอก แต่นี่พี่ตี๊ดหายไปเฉย ๆ เราคอยจากวันที่ ๘-๙ จนวันที่ ๑๐ ก็ยังไม่ได้วี่แววของพี่ตี๊ด พวกเราคิดกันไปต่าง ๆ นานา ในทางที่ว่าพี่ตี๊ดคงมีอันตราย ตกกลางคืนแม่ได้บอกให้ข้าพเจ้าช่วยตรวจดวงชะตาของพี่ตี๊ดซิว่าเป็นอย่างไร ข้าพเจ้าจึงได้จุดธูปจุดเทียนบูชาคุณครู

อาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้ จากนั้นข้าพเจ้าก็ว่าคาถาเพ่งจิตทางในส่งกระแสจิตไปก็ทราบว่า พี่ฮื๊ดของข้าพเจ้าเคราะห์ร้าย ดวงชะตาใกล้จะขาดเต็มทีแล้ว

เวลาเที่ยงคืนเศษ ข้าพเจ้าสะดุ้งสุดตัว เมื่อเสียงพระพุทธรูปที่หิ้งพระบนหัวนอนข้าพเจ้าหล่นลงกับพื้น ข้าพเจ้าใจหายวูบพร้อมกับคิดถึงพี่ฮื๊ดของข้าพเจ้าว่าคงจะมีอันตราย ข้าพเจ้านอนน้ำตาไหลพรากแต่ก็ปลอบใจตัวเองว่าคงจะไม่มีอะไร สายมุ้งคงจะไปโดนพระหล่นหรือหนูอาจจะวิ่งชนอย่างแรงก็ได้ ก็ได้แต่สวดมนต์ให้พี่ฮื๊ด ประมาณตีสองของวันที่ ๑๑ แม่คงนอนไม่หลับจึงเรียกข้าพเจ้ามาถามว่าดูดวงชะตาพี่ฮื๊ดแล้วเป็นอย่าง-ไร ข้าพเจ้าก็ได้แต่บอกว่ามีอันตราย ต่างคนต่างก็แยกกันไปนอน

วันอาทิตย์ที่ ๑๑ ทุกคนที่บ้านเริ่มเศร้าซึม เพราะไม่ได้วี่แววของพี่ฮื๊ดเลย เราได้เริ่มไปให้หลวงพ่อที่วัดมะเกลือดู ท่านก็บอกว่ามีอันตราย ไปให้หมอดูดูก็บอกว่ามีอันตรายทั้งนั้น แต่ไม่ทราบว่าพี่ฮื๊ดมีอันตราย

ที่ไหนและเราก็จะติดต่อกับเพื่อนที่ทำงานของพี่ตี๊ดก็ไม่ได้เพราะเป็นวันหยุด และวันจันทร์ที่ ๑๒ ก็ยังเป็นวันหยุดราชการชดเชยอีก

จนกระทั่งวันพฤหัสบดีที่ ๑๕ สิงหาคม เวลาประมาณ ๑๑.๑๕ น. ตำรวจจากโรงพักบางขุนเทียนได้มาที่บ้านบอกว่า ได้รับแจ้งจากสถานีตำรวจบางกอกน้อยว่าพี่ตี๊ดถูกรถชนตายเสียแล้ว ศพเก็บอยู่ที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ท่านผู้อ่านคงสงสัยว่าทำไมเราจึงไม่เอ่ยชื่อโรงพยาบาลแห่งนี้ ข้าพเจ้าจะได้อธิบายให้ท่านเข้าใจต่อไป เมื่อเราทราบข่าวแน่นอนทีเดียว ความเศร้าโศก ความสงสารต่อพี่ตี๊ดบังเกิดขึ้นอย่างจับใจ เหมือนกับความฝัน ข้าพเจ้าทำอะไรไม่ถูกเลย อะไรกันนี่เป็นไปได้หรือ ? พี่ตี๊ดไม่ได้พูดร่ำลาใครสักคนในบ้าน อยู่ ๆ พี่ตี๊ดก็มาจากเราไป พี่ตี๊ดจากเราไปอย่างเดียวดาย เหมือนคนไม่มีญาติพี่น้อง นับเป็นการสูญเสียครั้งแรกในชีวิตของข้าพเจ้า

หลังจากที่ทราบข่าวการจากไปของพี่ตี๊ดแล้ว เราก็

ได้ไปดูศพเพื่อความแน่ใจอีกครั้งหนึ่งว่าไม่ผิดตัว เขาเก็บศพพี่ฮึดไว้ในตู้เย็น พี่ฮึดต้องนอนอยู่ในนี้ตั้งห้าวัน แต่นอนอยู่ในโรงพยาบาลแปดวันโดยที่ทางบ้านไม่ได้ทราบข่าว ทั้ง ๆ ที่หลักฐานทุกอย่างก็มีอยู่ในตัวเป็นต้นว่า บัตรประจำตัวประชาชน และใบเซ็นชื่อของพนักงานเทศบาล แต่ไม่มีใครสักคนที่จะส่งข่าวให้เราทราบ

เมื่อเราได้ติดต่อกับทางโรงพยาบาลเกี่ยวกับการรับศพแล้ว เราก็ได้ไปที่สถานีตำรวจบางกอกน้อยเพื่อที่จะขอทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการตายของพี่ฮึด เราก็ได้รายละเอียดจากเจ้าของคดีว่า เวลาประมาณ ๑๑.๐๐ น. ของวันที่ ๘ พี่ฮึดได้ไปทำงานตามปกติโดยคุมคนงานอยู่ที่ถนนจรัลสนิทวงศ์ ขณะที่กำลังเดินอยู่ที่ถนนระหว่างเกาะกลางถนนตรงหน้าสวนอาหารเย็นฤดี ได้มีรถบรรทุกวิ่งมาด้วยความเร็วพุ่งเข้าชนพี่ฮึดกระเด็นไปเลนซ์สามของถนนอีกด้านหนึ่ง ขณะเดียวกันได้มีรถแลนด์อีกคันหนึ่ง วิ่งมาด้วยความเร็ว

เต็มที่พุ่งเข้าชนอีกทีหนึ่ง และได้หนีไปทันที ส่วนคนขับรถบรรทุกได้เข้าช่วยพี่ตึ๊ดนำส่งโรงพยาบาลแห่งนี้ ด้วยความละเอียดรอบคอบของพยาบาลที่นี่ เขาได้นำหลักฐานของพี่ตึ๊ดห่อและเขียนหน้าห่อว่าไม่มีญาติ พี่ตึ๊ดต้องทนทรมานอยู่ตั้ง ๓ วันอย่างเดียวดาย โดยที่ไม่มีใครได้รู้ข่าวและเห็นใจ และพี่ตึ๊ดก็ต้องจากเราไปในที่สุด หลังจากที่ได้ส่งพี่ตึ๊ดมายังโรงพยาบาลแล้ว ตำรวจเจ้าของคดีก็ได้มาเพื่อสอบปากคำ พี่ตึ๊ดคงเจ็บปวดมากจึงได้แต่ชื่อจากคนไข้ว่าชื่อพรเทพ ซึ่งแทนที่จะได้จากพยาบาลที่แสนดีเหล่านั้น ตำรวจเจ้าของคดีบอกว่าเขาเพียรไปที่โรงพยาบาลหลายครั้ง เพื่อจะได้ทราบหลักฐานและจะได้แจ้งให้ทางบ้านทราบ แต่ก็ไม่ได้รับความร่วมมือเลยแม้แต่น้อย

ท่านผู้อ่านที่รักหากญาติพี่น้องของท่าน หรือบุตรหลานของท่านต้องประสบเคราะห์กรรมเช่นนี้ ท่านจะทำอย่างไร ในวันพุธที่ ๒๑ เราได้ไปร้องเรียนต่อท่านผู้อำนวยการโรงพยาบาลแห่งนี้ว่า ทำไมพยาบาลที่นี่

ซึ่งแต่งกายด้วยสีขาว ย่อมแสดงถึงความบริสุทธิ์ แสดงถึงความมีน้ำใจ แต่ในทางปฏิบัติจริง ๆ แล้วกลับตรงกันข้าม ท่านผู้อำนวยการท่านก็ยอมรับถึงความบกพร่องอันนี้ และจะว่ากล่าวให้ กับจะพยายามให้มีการติดต่อกับญาติ ถ้าคนไข้มีหลักฐานในตัว ก็เท่านั้นเองพี่ตืดตายไปแล้วจะมีประโยชน์อะไร หากพี่ตืดไม่มีหลักฐานแล้ว ทางโรงพยาบาลจะแจ้งให้สถานีตำรวจบางกอกน้อยทราบชื่อ นามสกุล บ้านเลขที่ ได้อย่างไร พ่อ พี่สาว รวมทั้งตัวข้าพเจ้า ไดไปที่ตึกอุบัติเหตุเพราะเป็นตึกที่พี่ตืดป่วยที่นั้น เพื่อไปขอหลักฐานที่ติดตัวพี่ตืด เขารอบคอบมากบอกว่าไม่มี จนไปเจอห่อหนึ่งซึ่งเขียนว่าไม่มีญาติ ก็ลองแก้ดู ในนั้นมีบัตรประจำตัวประชาชน กุญแจหน้าประตูบ้าน หวี เสื้อกางเกงชุดที่พี่ตืดใส่ออกมาทำงาน กระเป๋าสตางค์ กระดาษลายเซ็นชื่อของพนักงานเทศบาลที่พี่ตืดคุมอยู่ ส่วนนาฬิกาของพี่ตืดไม่ทราบว่าพยาบาลผู้หวังดีคนไหนเก็บไว้ ก็คงเป็นบุญของพี่ตืดที่สร้างมาบ้าง จึงทำให้เราได้ทราบข่าว

และได้ทำศพให้ ถ้าช้าไปอีกเพียงวันเดียวทางโรงพยา-บาลก็จะส่งมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง พี่ตี๊ดก็คงกลายเป็นธุลีดินไปชั่วนิจนิรันดร์

ที่ผู้เขียนได้เขียนมานี้ก็เพื่อเตือนความทรงจำ สิ่งที่ผิดพลาดข้าพเจ้าขอรับผิดแต่เพียงผู้เดียว สิ่งที่ดีเป็นบุญเป็นกุศลข้าพเจ้าผู้เป็นน้องขออุทิศส่วนกุศลให้พี่ตี๊ดทั้งหมด ขอให้พี่ตี๊ดจงไปสู่สุคติ และขอให้มาเกิดเป็นพี่เป็นน้องกันทุก ๆ ชาติ เทอญ.

รักและอาลัยอย่างสุดซึ้ง

น้องตั๋ว

คำไว้อาลัย

เมื่อทราบข่าวการจากไปของคุณพรเทพ พรหมายนต์ ทำให้ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานรู้สึกอาลัยและเสียดายเป็นอย่างยิ่ง เพราะการจากไปของเขาเป็นการจากไปอย่างที่ใครคาดไม่ถึง เขาเพิ่งก้าวมาสู่ในวงการนี้ได้ประมาณ ๖ เดือนเศษ ในตำแหน่งหน้าที่หัวหน้าคนงาน ถนนจรัลสนิทวงศ์ แผนกสวนและต้นไม้ ๕ กองสวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร เขาได้รับอุบัติเหตุถูกรถชนตาย ขณะออกตรวจงานและให้คนงานเซ็นชื่อ ที่บริเวณหน้าสวนเย็นฤดี ถนนจรัลสนิทวงศ์ เมื่อ ๘ ส. ค. ๒๕๑๗ เวลาประมาณ ๑๑.๐๐ น. ตายเมื่อ ๑๐ ส. ค. ๒๕๑๗ ที่ ร. พ. ศิริราช ที่ทำงานมารู้ข่าวการตายของเขาเมื่อ ๑๕ ส. ค. ๒๕๑๗ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจมาบอกทางบ้าน แล้วทางบ้านก็โทรศัพท์บอกที่ทำงาน ในระหว่าง ๘ ส. ค. ๒๕๑๗ ถึง ๑๕ ส. ค. ๒๕๑๗ ที่คุณพรเทพ พรหมายนต์หายไปนี้ ทางที่ทำงาน

ก็เฝ้าติดตามถามหา ติดต่อกับทางบ้านของเขาว่า เขาหายไปเพราะเหตุใด ก็ไม่ทราบวี่แวว มาทราบเมื่อ ๑๕ ส.ค. ๒๕๑๗ ว่าเขาจากเราไปเสียแล้ว เขาตายในหน้าที่การงาน ตายอย่างสมเกียรติ สมควรได้รับการยกย่องเป็นอย่างยิ่ง

ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน รู้สึกคิดถึงเศร้าสลด อาลัย และเสียดายเป็นอย่างยิ่ง เพราะในระหว่างที่เขาทำงานอยู่ เป็นผู้ที่มีความมานะอดทนขยันขันแข็ง เป็นที่รักใคร่ของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างยิ่ง ขอให้ดวงวิญญาณของคุณพรเทพ พรหมายนต์ จงประสบสุคติในสัมปรายภพ จงทุกประการ

ผู้บังคับบัญชา

คติเตือนใจ

จารีตอันเป็นความดี ประเพณีเป็นสิ่งที่คนทำ กรรมดีเป็นสิ่งที่ควรก่อสร้าง ตัวอย่างพระสอนไว้ สุโข ปุญฺญสฺส อุจฺจโย ผู้ใดสะสมไว้ซึ่งกองการกุศล ย่อมส่งผลมา ให้เกิดความสุข (ในโลกนี้และโลกหน้า)

ทำบาปย่อมอาดูร ทำบุญย่อมเย็นใจ ใครทำไว้เป็นของตน จงฝึกฝนจิตใจตนให้ผ่องใส

คนเราที่เกิดมา มาแต่ตัว อย่านำความชั่วติดตามไป จงฝักใฝ่ในกุศล เป็นทรัพย์ของตนเครื่องประกันตัว

ตายแล้วจากโลกนี้ ย่อมเสวยความดีที่ทำแล้ว ชีวิตและร่างกายสาปสูญไป แต่จิตใจย่อมคงอยู่ ผู้เสวยบุญกรรมจิตใจไม่สาปสูญ การทำบุญจึงไม่เสียผล ควรสร้างกุศลไว้เนือง ๆ เพราะชีวิตเป็นของไม่เที่ยง ย่อมแปรผัน อย่างเราท่านที่แลเห็นเป็นพยาน

ขึ้นชื่อว่าสังขาร เมื่อเกิดขึ้นแล้วตั้งอยู่ชั่วครู่ ย่อมดับไป เกิดขึ้นใหม่ รู้ไม่ได้ ย่อมหมุนเวียน สิ่งเหล่านั้นก็ดับสูญ คือความตาย แต่ส่วนบุญและโคตรแซ่ก็ยังมี ส่วนความดีที่ทำไว้ไปกับตน

เผาคนเป็นได้บุญมากหลาย เผาคนตายได้บุญเล็กน้อย (เผากิเลสของตนที่มีอยู่ให้สิ้นไปด้วยอำนาจแห่งความเพียรคือ "ตบะ")

เผาคนตายได้บุญเล็กน้อย คือทำได้เป็นบางครั้งบางคราว.

มนุษยธรรม

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ ถือว่าเป็นผู้มีชาติสูงสุดกว่าสัตว์เดียรัจฉาน แต่ความจริงกว่าจะเกิดเป็นมนุษย์ได้ก็แสนยาก ต้องอาศัยบุพเพกตปุญญตา คือบุญเก่าที่ทำไว้อุปถัมภ์ด้วย จึงจะเกิดเป็นมนุษย์ได้ และถือกันว่า ชาติมนุษย์นี้แหละเป็นที่ตั้งแห่งการบำเพ็ญกุศลจนถึงขนาดตั้งแต่เบื้องต่ำตลอดถึงพระนิพพานทีเดียว เพราะชาติกำเนิดอื่น ๆ ไม่มีโอกาสพอที่จะทำบุญได้ เช่นกำเนิดแห่งสัตว์ที่ไปเกิดในอบายภูมิ มีนรกเป็นต้น ก็ไม่มีโอกาสที่จะมาคิดบำเพ็ญบุญกุศล เพราะมัวแต่ต้องระทมทุกข์ทรมานเนื่องด้วยผลแห่งอกุศลธรรมเสีย หรือกำเนิดแห่งเทวดา ที่สูงไปกว่ามนุษย์ก็เหมือนกัน มัวเพลิดเพลินเสวยแต่ทิพยสมบัติ จนลืมบุญลืมกุศล จึงไม่มีโอกาสทำเพิ่มเติมต่อไป ส่วนชาติมนุษย์เป็นชั้นไม่ต่ำไม่สูง เป็นชั้นที่พอมีโอกาสบำเพ็ญบุญกุศลจนถึงขนาดได้ แม้แต่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือพระ

อริยสาวก ถึงท่านจะเกิดอยู่ในกำเนิดเทวดาแล้วก็ยังต้องย้อนกลับมาเป็นมนุษย์อีก เพื่อบำเพ็ญบุญกุศลให้สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระอริยสาวก เพราะฉะนั้น กำเนิดแห่งมนุษย์ จึงถือว่าสูงด้วยประการฉะนี้ ก็เมื่อพวกเราได้เกิดมาเป็นมนุษย์กับเขาชาติหนึ่ง เพราะอำนาจบุพเพกตปุญญตาเช่นนี้ ก็ควรจะปลื้มใจว่าเป็นบุญลาภของเราแล้ว ในระหว่างที่ยังไม่ตายก็ควรบำเพ็ญบุญกุศล เพื่อต่อทุนที่ได้เคยมีมาแล้วแต่หนหลัง อย่าให้ทุนเดิมต้องขาดไปหมดไป แต่คนเราเมื่อเกิดเป็นมนุษย์แล้ว บางคนก็ยังไม่ค่อยรู้ตัวว่าเกิดมาเพราะอำนาจบุพเพกตปุญญตา จึงเลยลืมบุญเก่า กลับสร้างบาปสร้างอกุศลลบล้างบุญเก่าก็มี ด้วยเหตุนี้ท่านจึงได้ปันมนุษย์เป็น ๔ จำพวก ด้วยอำนาจแห่งความประพฤติ คือ

๑. มนุสฺสเปโต มนุษย์ดังเปรต
๒. มนุสฺสติรจฺฉาโน มนุษย์ดังสัตว์เดียรัจฉาน

๓. มนุสฺสเนรยิโก มนุษย์ดังสัตว์นรก

๔. มนุสฺสภูโต มนุสฺโส มนุษย์จริง ๆ

อธิบายว่า ผู้ใดที่มีร่างกายพิการ เที่ยวขอทานเขาเลี้ยงชีพ ความเป็นอยู่ของเขาก็อด ๆ อยาก ๆ มีอาการดังเปรต ผู้นั้น ท่านเรียกว่ามนุษย์ดังเปรต ผู้ใดเป็นคนอนาถา คอยแต่อาศัยน้ำพักน้ำแรงคนอื่นเลี้ยงชีพ ไม่คิดที่จะทำมาหากินด้วยน้ำพักน้ำแรงของตน เที่ยวเบียดเบียนเขากินเป็นนิตย์ มีอาการอย่างสัตว์เดียรัจฉานซึ่งมีเมตตากรุณาต่อกัน ผู้นั้น ท่านเรียกว่า มนุษย์ดังสัตว์เดียรัจฉาน ผู้ใดมีน้ำใจเหี้ยมโหดดุร้ายทำแต่การทุจริต เช่น รังแกเขา ประหัตประหารเขา ฆ่าฟันเขา ข่มเหงเขา เที่ยวลักขโมย ฉ้อโกงปล้นสดมภ์เขา เหล่านี้เป็นต้น เมื่อถูกจับ ต้องติดคุก ติดตะรางต้องเสวยผลแห่งกรรมนั้น ต้องทนทุกข์ทรมานในคุกตะราง เป็นต้น ดุจสัตว์นรก คนเช่นนี้เรียกว่ามนุษย์ดังสัตว์นรก ผู้ใดรู้สึกตัวว่าเกิดเป็นมนุษย์เพราะอำนาจบุญกุศลเก่าอุปถัมภ์แล้ว อุตส่าห์หาโอกาสบำเพ็ญกุศล

เสมอ เพื่อเพิ่มเติมสมทบกับบุญเก่า บำรุงน้ำใจให้มีเมตตากรุณาต่อคนทั่วไป บำรุงความประพฤติให้ตั้งอยู่ในศีลธรรม ผู้นี้แลเรียกว่ามนุษย์จริง ๆ เพราะฉะนั้นเมื่อพวกเราต้องการจะเป็นมนุษย์จริง ๆ และไม่ต้องการเป็นมนุษย์ชนิด ๓ จำพวกดังกล่าวแล้ว ก็ต้องอุตสาห์บำเพ็ญธรรมของมนุษย์ไว้เสมอ จึงจะได้ชื่อว่าเป็นบุญกุศลสำหรับเป็นทุนเพิ่มเติมต่อไปในเบื้องหน้า และมนุษยธรรมนั้นก็คือศีล ๕ ประการนี้เอง เพราะศีล ๕ นี้เป็นหลักแห่งความประพฤติอันสำคัญที่จะทำคนให้เป็นคนที่ดีขึ้นไปจนเป็นชั้นอริยะ หรือจะเรียกว่าอริยธรรมก็ได้ นักปราชญ์ทั้งหลายมีพระพุทธเจ้าเป็นต้น ได้บัญญัติไว้โดยประสงค์เพื่อป้องกันความเบียดเบียนกันเป็นใหญ่ และจะให้มีความประพฤติดีต่อกัน แต่วิธีจะปฏิบัติในศีล ๕ นี้ ต้องมีสมาทาน เรียกกันว่ารับศีลเพื่อให้ใจมั่นคงขึ้นหรือจะตั้งใจให้เป็นวิรัติเองก็ได้ แต่ชั้นต้น ๆ ย่อมไม่ขลังเท่ากับสมาทาน เมื่อตั้งนโมหรือไหว้ครู และรับพระไตรสรณาคมน์ดังกล่าวมาข้างต้น

เสร็จแล้ว ลำดับนี้ก็สมาทานศีล ๕ หรือศีลอุโบสถ ตามลำดับไปสุดแต่จะพอใจสมาทาน

ศีล ๕ นั้นคือ

๑. ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการฆ่าสัตว์

๒. อทินฺนาทานา เวรมณี เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้

๓. กาเมสุมิจฺฉาจารา เวรมณี เว้นจากการประพฤติผิดในกาม

๔. มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากการกล่าวเท็จ

๕. สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี เว้นจากการดื่มน้ำเมาคือสุราเมรัย

เพราะฉะนั้น เมื่อผู้ใดมาประพฤติปฏิบัติอยู่ในศีลทั้ง ๕ ข้อดังกล่าวมาแล้วนี้ ผู้นั้นก็จะได้ชื่อว่า มนุสฺสภูโต มนุสฺโส คือเป็นมนุษย์จริง ๆ ดังนี้.

พระคาถาต่าง ๆ

(คาถาเทพอุณหิส) อัตถิ อุณหิสสะ วิชะโย ธัมโม โลเก อะนุตตะโร สัพพะสัตตะ หิตตะถายะ ตังตะวัง คัณหาหิ เทวะตา ปะริวัชเช ราชะทัณเฑ อะมะนุสเสหิ ปาวะเก พะยัคเฆนาเค วิเสภูเต อะกาละมะระเณนะวา สัพพัสสะมา มะระณา มุตโต ฐะเปตวา กาละมาริตัง ตัสเสวะ อานุภาเวนะ โหตุ เทโว สุขี สะทา สุทธะสีลัง สะมาทายะ ธัมมัง สุจะริตัง จะเร ตัสเสวะ อานุภาเวนะ โหตุ เทโว สุขี สะทา ลิกขิตัง จินติตัง ปูชัง ธาระณัง วาจะนังคุรุง ปะเรสัง เทสะนัง สุตวา ตัสสะ อายุ ปะวัฑฒะตีติ ฯ

พระคาถาเทพอุณหิส เป็นคาถาที่พระพุทธเจ้าประทานให้เทพยดาอุณหิส ซึ่งได้เข้าไปเฝ้า เพราะรู้กาลมรณะแห่งตน แต่เพราะเหตุที่ไม่อยากจักจุติจากเทวโลก จึงได้ไปเฝ้าทูลขอร้องต่อพระศาสดา และ

เมื่อได้ประทานพระคาถานี้แล้ว อำนาจพระคาถาได้บันดาลให้เทพยดาอุณหิส ได้มีชีวิตยืนยาวอยู่ต่อไปในเทวโลก ด้วยอำนาจพระคาถานี้ ผู้ใดท่องบ่นภาวนาจะแคล้วคลาด จากสรรพภัยอันตรายทั้งปวง มีอายุยืนยาว เป็นคาถาที่ศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งใช้สวดในพิธีและราชพิธีที่สำคัญ ๆ มาแต่โบราณกาล ฯ

คาถาพ่นตาแดงตาเจ็บ

สะหัสสะเนตโต เทวินโท
ทิพพะจักขุง วิโสธะยิ
อิกะวิติ พุทธะสังมิ โลกะวิทู ฯ

คาถานี้ใช้เสกน้ำพ่นตาแดงตาต้อ เสกน้ำล้างหน้าทุกวัน จะไม่เป็นโรคตา เสกน้ำมนต์หยอดตาแก้ตาเจ็บได้.

คาถาพระโมคคัลลาน์ดับไฟนรก

เถโร โมคคัลลาโน นะระกัตตัง โลหะกุมภี

ทิสวา อัคคีบ๋ตติ กัมปะติ

คาถานี้ ใช้ดับพิษไฟสารพัด หายสิ้น ไม่ร้อน ไม่พอง

คาถาคาดปูน

อิมัง อังคะพันธะนัง อะธิฏฐามิ

คาถานี้ ใช้เสกปูนคาดแก้สารพัดพิษต่าง ๆ มิให้แล่นไปได้แล.

คาถากันไฟ

นะ พุทโธ มะหาบุ๋ญโญ อานุภาเวนะ

จะ สะมาหิตา สัพพัญญุตะญาโณ อาโปธาตุนะ

ให้ภาวนา ๓ หรือ ๗ คาบ ทำน้ำมนต์จนจบ เมื่อจบถึงอาโปธาตุนะ เอานิ้วมือลงตัวนะในน้ำมนต์ แล้วเอาน้ำมนต์สาดไปที่ไฟ ไฟไม่ไหม้มาทางเราเลย ได้ทำมาแล้วเจ้าของท่านทำขลังนัก.

คำอธิษฐานเมื่อจบของต่าง ๆ ถวายพระ

สุทินนัง วะตะเม ทานัง อาสะวักขะยาวะหัง
นิพพานัง โหตุ เม อะนาคะเตกาเล

คำจบข้าวใส่บาตร

ข้าวของข้าพเจ้า ขาวดังดอกบัว ยกขึ้นเหนือหัว ถวายแด่พระสงฆ์ จิตใจจำนง ตรงต่อพระนิพพาน

คำจบเงินทำบุญ

ทรัพย์ของข้าพเจ้า ได้มาโดยบริสุทธิ์ ขอบูชาพระพุทธ บูชาพระธรรม บูชาพระสงฆ์ จิตใจจำนงตรงต่อพระนิพพาน ขอให้ถึงเมืองแก้ว ขอให้แคล้วบ่วงมาร ขอให้พบพระศรีอาริย์ ในอนาคตกาลนั้นเทอญ

คำถวายเครื่องสังเวยพระภูมิ

นะโม เม พระภูมิเทวานัง ธูปะทีปะ จะปุปผัง สักการะ วันทะนัง สูปะพะยัญชะนะสัมปันนัง โภชะนานัง สาลีนัง สะปะริวารัง อุทะกังวะรัง

อาคัจฉันตุ ปะริภุญชันตุ สัพพะทา หิตายะ สุขายะ สันติเทวา มะหิทธิกา เตปิ อัมเห อะนุรักขันตุ อาโรคะเยนะ สุเขนะ จะ

คำลาเครื่องสังเวยพระภูมิ

อายันตุ โภนโต อิธะ ทานะสีละ เนกขัมมะ ปัญญา สะหะวิริยะ ขันตี สัจจาธิฏฐานะ เมตตุ-เปกขายุทธายะโว ทิสสาวินะติ อะเสสะโต.

คำบูชาพระภูมิด้วยดอกไม้ธูปเทียนหรือพวงมาลัย

ภุมมัสมิง ทิสาภาเค สันติ ภุมมา มะหิทธิกา เตปิ อัมเห อะนุรักขันตุ อาโรคะเยนะ สุเขนะจะ ฯ

คำภาวนาเวลาไปเยี่ยมศพ

อะวัสสัง มะยา มะริตัพพัง

คำภาวนาเวลารดน้ำศพ

กายะกัมมัง วะจีกัมมัง มะโนกัมมัง อะโหสิกัมมัง สัพพะปาปัง วินัสสะตุ

คำภาวนาเวลาทอดผ้าหน้าศพ

นามะรูปั่ง อะนิจจัง นามะรูปั่ง ทุกขัง นามะรูปั่ง อะนัตตา

คำภาวนาเวลาจุดศพ

(แบบ ๑) อะสุจิ อะสุภัง กัมมัฏฐานัง ภาเวติ

(แบบ ๒) จุติ จุตัง อะระหัง จุติ

คำแผ่เมตตา

พุทธังแผ่ทั่วจักรวาลัง ธัมมังแผ่ทั่วจักรวาลัง สังฆังแผ่ทั่วจักรวาลัง

พุทธังแผ่ทั่วจักรวาล ธัมมังแผ่ทั่วจักรวาล สังฆังแผ่ทั่วจักรวาล

พุทธังแผ่เมตตา ธัมมังแผ่เมตตา สังฆังแผ่เมตตา

สัพเพ สัตตา อะเวรา โหนตุ อัพยาบัชฌา โหนตุ อะนีฆา โหนตุ สุขีอัตตานัง ปะริหะรันตุ

สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันหมดทั้งสิ้น จงอย่ามีเวรมีภัย อย่าเบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย อย่าได้ทุกข์กายและทุกข์ใจเลย จง

เป็นสุข ๆ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยให้พ้นจากอันตราย ทั้งปวงทั้งสิ้นเถิด

คำกรวดน้ำแบบสั้น

อิทัง เม ญาตีนัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาตะโย ฯ

ขอผลอันเกิดจากการถวายภัตตาหารนี้ จงสำเร็จเป็นทิพย์สมบัติแก่ญาติของข้าพเจ้า ซึ่งล่วงลับไปแล้ว จงเป็นผู้ถึงซึ่งความสุขเถิด

คำกรวดน้ำ

อิมินา ปุญญะกัมเมนะ อิมินา อุทิสเส อิเมสัง สัพพะสัตตา เทวะมะนุสสานัง อะยาวะชีวัง จุติ จุตัง อะระหัง จุติ

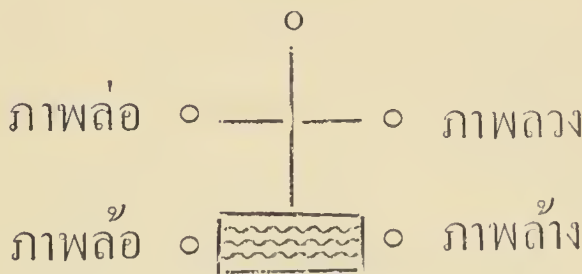
สิบนิ้วข้าจะไหว้ พระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสังฆเจ้า ท่านท้าวตรึงไตร พระอิศวร นารายณ์เจ้า ท่านท้าวสหัสนัย ตัวข้าตั้งใจทำบุญให้ทาน กรวดน้ำจำจะแผ่ไมตรี อุทิศอธิษฐานแผ่กุศล ไปภาคเบื้องบนทุกชั้นวิมาน ชั้นใต้ลงไปถึงในบาดาล นอกขอบจักรวาล ครูอาจารย์บิดามารดา ญาติวงศ์พงศาทั่วครบ

แม่โภสพท่านรักษา จบในโลกาทั้งเพชฉลูกรรม ท่านมีฤทธี ธรณีคงคา ร้องสั่งบุญข้า ศรัทธาบวงสรวง เทวาทั้งปวง ช่วยโมทนา ขอเป็นทิพยาน ทำบุญให้ทาน ตั้งใจปรารถนา พระภูมิพระพาย พระนาคฤาสาย ทุกชั้นดุสิดา อากาศบรรพต ตรอกห้วยเหวผา จ้าวไพรจ้าวป่า เจ้ากรุงพาลี จะขอกรวดน้ำ จำจะแผ่ไมตรี พระอาทิตย์พระจันทร์ พระอังคารนั้น ท่านมีฤทธี พระพุธ พระพฤหัส พระศุกร์เสารี ทั้งเจ็ดองค์นี้ รักษาแดนไตร พระราหูพระเกตุ ท่านผู้วิเศษ กรวดน้ำส่งไป พญายมท้าวเวสสุวรรณ์ พระกาฬเจ้าบัญชีใหญ่ กรวดน้ำแผ่ไป ทั่วทุกเวลา ขอน้ำใจข้า ให้ใสบริสุทธิ์ ในพระพุทธศาสนา บำเพ็ญบุญอย่างยิ่ง ๆ ขึ้นไป ศัตรูหมู่มาร แผ่ไปกราบกราน ขอเป็นมิตรพิสมัย อย่าผูกเวรกรรม คุ้มโทษโพยภัย ภายนอกภายใน ขอให้แห่งฉัน ถ้าแม้นมีชีวิตอยู่ ขอให้ร่วมรู้ก่อสร้าง โพธิญาณ ขอให้ทันพระศรีอาริย์ นิพพานะปัจจะโย โหตุ ฯ

ภัยใหญ่

คำว่าภัยใหญ่นี้ มีความหมายถึงบรรดากิเลสร้ายและนิมิตนานาประการที่เข้ามาขัดขวาง มากั้น มาบัง มิให้จิตเกิดสมาธิถึง "ฌาน" และมิให้สติสัมปชัญญะมีกำลังเข้มแข็งในการปฏิบัติ "ปัญญากรรมฐาน" (วิปัสสนา)" ผ่านวิปัสสนาญาณต่าง ๆ ไปตามลำดับซึ่งมีอยู่ ๑๖ ญาณได้ ดังจะนำมากล่าวดังต่อไปนี้

ภาพหลอก

(ภาพมายา)

ภาพมายาทั้ง ๕ เป็นมโนภาพที่บังเกิดขึ้นในขณะที่ปฏิบัติ "สมาธิกรรมฐาน" และการปฏิบัติปัญญากรรมฐาน (วิปัสสนา) ซึ่งมักจะเกิดในวิปัสสนาญาณที่ ๓ สัมมสนญาณ คือ

๑. ภาพล้อ บางท่านเรียกว่ากายทิพย์ คือปรากฏอีกภาพหนึ่งเหมือนกับตัวเรา เราจะทำอะไรมันก็กระทำตามเรา บางครั้งเราใช้มันทำอะไรก็ได้ตามความนึกคิด ๒. ภาพล่อ คือภาพนิมิตที่เกิดจากความประณีตของจิต จึงสร้างเป็นมโนภาพอันสวยงามชวนให้หลงใหลเพลิดเพลิน เช่น เห็นวิมาน เจดีย์ทอง เห็นเทวดา นางฟ้า สิ่งสวย ๆ งาม ๆ เป็นต้น ๓. ภาพหลอก เป็นภาพนิมิตที่ทำให้ตกใจกลัวเช่น เห็นเป็นสัตว์ร้ายต่าง ๆ จะเข้ามาทำร้าย เห็นซากศพน่ากลัวต่าง ๆ เป็นต้น ๔. ภาพลวง หรือเรียกว่า "ปฏิภาคนิมิต" ก็ได้ เช่น นึกจะเห็นอะไรก็เห็นได้ตามใจนึก เช่น นึกจะเห็น นรก-สวรรค์ ก็เห็นได้, นึกจะเห็นพระพุทธเจ้า ก็เห็นได้ตามที่ใจนึก เป็นต้น ๕. ภาพล้าง เป็นเหตุมาจากภายนอก เช่น เปรตแสดงตนมาขอส่วนบุญ เห็นปีศาจอสุรกายและยักษ์มารมาแสดงตนให้ปรากฏ หรือเทวดาที่เป็นมิจฉาทิฐิมาแสดงให้เกิดตกใจกลัวอาจจะรุนแรงถ้าไม่มีสติยับยั้ง อาจถึง

เสียสติหรือเป็นบ้าไปก็ได้

เมื่อผู้ปฏิบัติกรรมฐานปรากฏภาพมายา หรือภาพหลอนเหล่านี้ก็ให้พึงเข้าใจเถิดว่า เป็นเพียง "นิมิต" ไม่ใช่ของจริง ก็ให้มีสติมั่นคงรู้ทันในมโนภาพนั้น ๆ ตั้งสติให้คงมั่นไม่หวั่นไหว แล้วบริกรรมว่า "รู้หนอ ๆ ๆ" และควรแผ่เมตตาไป อย่าเอาใจใส่นิมิตนั้น ๆ ก็จะหายไปเอง แต่ถ้ายังไม่ยอมหายไปก็ควรนำ พุทธคุณ–ธรรมคุณ–สังฆคุณ มาเป็นอารมณ์ (พุทธานุสติ–ธรรมานุสติ–สังฆานุสติ) เพื่อสร้างกำลังใจให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นไม่หวั่นไหว ภาพนิมิตดังกล่าวจะไม่มีเหลืออยู่ได้เลย

ปรากฏว่ามีพระเถระผู้ใหญ่ท่านหนึ่ง มีความชำนิชำนาญในทางสมาธิกรรมฐาน มาเป็นเวลาช้านานกว่า ๔๐ ปี แต่ท่านไปติดอยู่ใน "ภาพลวง" อยู่ตลอดเวลา ครั้นต่อมา ท่านได้ไปศึกษากับพระเถระผู้หนึ่งถึงการปฏิบัติ "ปัญญากรรมฐาน" (วิปัสสนา) ท่านก็ได้รับความรู้ว่า การที่ท่านปฏิบัติมาแล้วถึง ๔๐ ปีเศษ

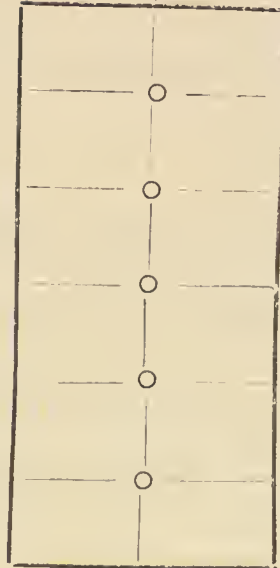
นั้น เป็นการปฏิบัติที่ท่านเข้าใจผิด หลงผิดติดชงักไป ท่านได้กล่าวว่า "ท่านรู้สึกเสียดายเวลา" ของท่านไปเป็นอันมาก แม้แต่กระนั้น การปฏิบัติสมาธิกรรมฐาน ก็ยังมีประโยชน์ในการระงับกิเลสอย่างกลางได้เป็นอย่างดี ดังตัวอย่างที่นำมากล่าวนี้ก็เพื่อจะให้ท่านนักปฏิบัติสมาธิกรรมฐาน จะได้สังวรระวังไว้จะได้ไม่หลงผิดติดชงักไป

นิวรณ์ ๕

นิวรณ์ทั้ง ๕ นี้ เป็นภัยใหญ่และกิเลสร้ายที่คอยกั้นคอยบัง และขัดขวางการปฏิบัติมิให้จิตเกิดเป็นสมาธิและเกิดปัญญาญาณในวิปัสสนาญาณ ๑๖ ถึงซึ่งพระอริยบุคคลทั้ง ๔ ดังภาพต่อไปดังนี้

จิตเป็นสมาธิ

ผู้ปฏิบัติ

๑. **พอใจในกามนี้คือ** ความพอใจรักใคร่ในกามคุณ ๕ มีจิตใจจดจ่อผูกพัน และมีความกังวลความใคร่ในกามที่รุนแรงทำให้จิตใจเคลิบเคลิ้มฟุ้งซ่านกระสับกระส่ายในอารมณ์ดังกล่าว จึงเป็นเหตุให้จิตไม่เป็นสมาธิได้

๒. **ความพยาบาท** เกิดจากความโกรธ ความไม่พอใจในอารมณ์ที่ตนไม่ปรารถนา เกิดความพยาบาท

มาดร้าย คิดแต่จะทำลายเบียดเบียนฝ่ายศัตรูให้เป็นไปตามความประสงค์ของตน มีจิตริษยา, ใจแคบ เห็นแก่ตัว เกิดความเดือดดาลรำคาญใจอยู่เสมอ เป็นเหตุให้จิตไม่เป็นสมาธิได้

๓. **ความเพลียกายเพลียใจหดหู่ง่วงเหงาหาวนอน** เป็นเหตุให้สติไม่ตั้งมั่นในอารมณ์ปัจจุบัน เกิดความท้อแท้เซื่องซึมเพลียกายเพลียใจหมดกำลังใจที่จะปฏิบัติกรรมฐาน เป็นเหตุให้จิตไม่สามารถเกิดเป็นสมาธิได้

๔. **ความฟุ้งซ่านรำคาญใจ** เกิดจากความตรึกนึกคิดในเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นอดีตอนาคตต่าง ๆ นานาประการที่มิได้เกี่ยวกับการปฏิบัติกรรมฐาน เอามาเป็นอารมณ์ จึงทำให้เกิดความฟุ้งซ่านรำคาญใจ เป็นเหตุให้จิตไม่สามารถเกิดเป็นสมาธิได้

๕. **ความลังเลสงสัย** คือมีความสงสัยนานาประการ เช่น พระพุทธ, พระธรรม และพระสงฆ์ อันเกี่ยวกับการปฏิบัติสมาธิกรรมฐาน และปัญญา-

กรรมฐานและธรรมต่างๆ จนไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าอะไรถูกอะไรผิด ทำให้เกิดความลังเลสงสัยตัดสินใจไม่ได้ เป็นเหตุให้จิตไม่เป็นสมาธิได้

นิวรณ์ทั้ง ๕ ดังกล่าวมานี้ จะเห็นว่า เป็นภัยใหญ่อีกประเภทหนึ่งที่ผู้ศึกษาจำเป็นจะต้องศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ มิฉะนั้นแล้วเราก็จะไม่สามารถทำลายกิเลสร้ายทั้ง ๕ นี้ได้เท่าที่ควร

กิเลสที่ทำให้การปฏิบัติปัญญากรรมฐาน (วิปัสสนา) มิให้ลุล่วงและบังเกิดผลเท่าที่ควร (วิปัสสนูปกิเลส) ๑๐ ประการ

วิปัสสนูปกิเลสนี้ เป็นกิเลสที่ถ่วงมิให้การปฏิบัติปัญญากรรมฐานลุล่วงไปเท่าที่ควร เมื่อผู้ปฏิบัติมีศีลบริสุทธิ์ (สีลวิสุทธิ), มีจิตบริสุทธิ์ (จิตตวิสุทธิ), มีความเห็นรู้จัก "รูป–นาม" ชัด (ทิฏฐิวิสุทธิ) หรือ วิปัสสนาญาณที่ ๑ (นามรูปปริเฉทญาณ) และไม่มีความสงสัยข้องใจและรู้ว่า "รูป–นาม" เป็นปัจจัยซึ่งกันและกัน (กังขาวิตรณวิสุทธิ) หรือ

วิปัสสนาญาณที่ ๒ และที่ ๓ (นามรูป ปัจจย-ปริคหญาณ และ สัมมสนญาณ) แล้ว ก็มักจะเกิดนิมิตที่เป็นภัยทั้ง ๕ ปรากฏเป็นภาพมายาดังกล่าวมาแล้ว และต่อจากนั้นในวิปัสสนาญาณที่ ๔ ถึง ๑๑ เมื่อวิปัสสนาญาณได้บังเกิดแก่ผู้ปฏิบัติแล้ว ก็มักจะเกิดวิปัสสนูปกิเลส ๑๐ ประการที่คอยถ่วงการปฏิบัติมิให้เจริญก้าวหน้าไปจนเป็นผลสำเร็จได้ดังต่อไปนี้

๑. เกิดแสงสว่าง (โอภาส) ๒. เกิดความรู้แก่กล้า (ญาณ) ๓. เกิดความอิ่มใจ (ปีติ) ๔. เกิดความสงบ (ปัสสัทธิ) ๕. เกิดความสบายใจ (สุข) ๖. เกิดมีความน้อมใจเชื่อมั่น (อธิโมกข์) ๒. เกิดความเพียร กล้า (ปัคคหะ) ๘. มีสติแก่กล้า (อุปัฏฐาน) ๙. รู้สึกมีความเฉยนิ่ง (อุเบกขา) และ ๑๐. มีความยึดมั่นชอบใจพอใจในวิปัสสนูปกิเลสทั้ง ๙ ดังที่กล่าวมาแล้ว (นิกันติ)

เมื่อไม่มีความเข้าไปยึดเหนี่ยวเข้าไปชอบใจพอใจ (นิกันติ) และมีสติปัญญารู้ทันแล้ว วิปัสสนูปกิเลส

ทั้ง ๙ ก็จะหายไป วิปัสสนูปกิเลสนี้ไม่จัดเป็นอกุศลที่ร้ายแรง นอกจากจะกระทำให้ผู้ปฏิบัติติดชงักไม่เจริญก้าวหน้าต่อไปตามลำดับวิปัสสนาญาณ ๑๖ เท่านั้น ผู้ปฏิบัติบางท่านเมื่อเกิดวิปัสสนูปกิเลสแล้ว ก็เกิดความเข้าใจผิดคิดว่าตนสำเร็จเป็น "พระอริยบุคคล" ไปเสียแล้วก็มี ดังนี้เป็นต้น.

ชี้ทางการศึกษา
และปฏิบัติพระพุทธศาสนาที่ควรรู้นั้น
เป็นอย่างไร

การศึกษาและปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนานั้น บรรดาพี่น้องชาวไทย คือเยาวชนวัยหนุ่มสาว นักเรียน นิสิต และประชาชนชาวไทยทั่ว ๆ ไป ส่วนมากยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และความสนใจที่จะศึกษาและปฏิบัติธรรมให้ถูกต้องตามแนวทางที่พระสัมมาสัมพุทธ-เจ้าทรงตรัสรู้เองโดยชอบ เป็นพระอรหันต์ ซึ่งทรงมีพระมหากรุณาธิคุณสั่งสอนไว้ อันมีคำสั่งสอนที่สำคัญอยู่ "๓ พระไตรปิฎก" ก็คือ "พระวินัยปิฎก–พระสุตตันตปิฎก–พระอภิธรรมปิฎก" ทั้ง ๓ ปิฎกนี้ได้บรรจุพระธรรมคำสั่งสอนไว้ต่างกัน คือ พระวินัยปิฎก กล่าวถึงวินัยข้อห้ามเกี่ยวกับศีลต่าง ๆ พระสุตตันตปิฎก เกี่ยวกับพระสูตรเปรียบเทียบธรรมต่าง ๆ และสมาธิ ส่วนพระอภิธรรมปิฎกนั้น กล่าวถึงปรมัตถธรรมอัน

เกี่ยวข้องกับปัญญา เมื่อรวมแล้วจะมีพระธรรมอยู่ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ล้วนแต่เป็นสัจจธรรม และเป็นธรรมที่ละเอียดสุขุมอย่างยิ่ง

คำสั่งสอนในพระไตรปิฎกนี้เมื่อสรุปโดยสังเขปแล้ว แบ่งออกเป็น ๓ ประการ คือ ๑. อย่าทำบาปทั้งปวง ๒. ให้ทำแต่บุญกุศลเท่านั้น ๓. ทำจิตให้สะอาดบริสุทธิ์ปราศจากกิเลส

ในข้อ ๑–๒ นั้น คนส่วนมากพอจะเข้าใจว่าอะไรเป็นบาป อะไรเป็นบุญพอสมควรแล้ว ส่วนในข้อ ๓ ที่ว่าทำจิตให้สะอาดบริสุทธิ์นี่ซิ คนส่วนมากไม่ค่อยจะมีความรู้ความเข้าใจดีพอว่าจะทำอย่างไร ขอชี้แจงว่า คนเราที่เกิดมาทุกคน ย่อมมีกิเลสติดตามมาจากชาติก่อน ๆ ทุกคน คนละ ๑,๕๐๐ และตัณหาอีก ๑๐๘ **จิตของคนเราซึ่งตามสภาพเดิมนั้น เป็นธรรมชาติที่สะอาดบริสุทธิ์ ปภัสสร** แต่ว่ามีกิเลสต่าง ๆ ที่ได้เข้ามาแทรกซึมอยู่ทุกคนย่อมแตกต่างกันไป ตามแต่ผู้นั้นจะประกอบ "กรรม" (การกระทำ) กันมามาก

หรือน้อยกว่ากัน จึงไม่เท่ากันมากระทำให้ "จิต" (ใจ) ที่สะอาดบริสุทธิ์นั้นเศร้าหมองไป

วิธีแก้ไขเราควรกระทำดังต่อไปนี้คือ จะต้องปฏิบัติตามหลักของ "ไตรสิกขา" คือปฏิบัติด้วย "ศีล–สมาธิ (สมถะ) – ปัญญา (วิปัสสนา)" ร่วมพร้อมกันทั้ง ๓ สิกขาจึงจะได้ผลสมบูรณ์เต็มที่ จะแยกทำเพียงอย่างหนึ่งอย่างใดมิได้เลย

การปฏิบัติธรรมดังที่กล่าวมานี้ จำเป็นจะต้องมี "ศรัทธา" คือความเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนาเสียก่อน จึงจะได้ผลสมบูรณ์ อันเปรียบเหมือนธงชัยเฉลิมพลที่นำกองทัพเข้าสู่สมรภูมิ ขั้นต่อมาจะต้องให้รู้คุณค่าและผลของ "ทาน" ให้ดีเสียก่อน ต่อจากนี้ไปจึงเริ่มปฏิบัติขั้น "ศีล" ให้มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี "ศีล" เป็นปัจจัยให้การปฏิบัติขั้น "สมาธิ" บังเกิดผลหรืออานิสงส์ และ "สมาธิ" ย่อมเป็นปัจจัยให้ปฏิบัติขั้น "ปัญญา" ให้บังเกิดผลและอานิสงส์โดยสมบูรณ์ ผู้ศึกษาพึงเข้าใจว่า การปฏิบัติทานนั้น

ทำลายความเห็นแก่ตัวใจแคบ ตระหนี่ (มัจฉริยะ) ให้เบาบางลงไปได้ ส่วน "ศีล" สามารถทำลายกิเลสอย่างหยาบ ๆ ได้ เช่น ด่า ตี เป็นต้น เป็นเหตุให้ กายวาจาปกติ ส่วน "สมาธิ" สามารถทำลายกิเลสอย่างกลางให้ระงับเบาบางลงชั่วคราว เช่น กาม–ความโกรธ พยาบาท ริษยา–ไม่อายบาป ไม่กลัวบาป (อหิริกะ อโนตตัปปะ) ฯลฯ เปรียบเสมือนหินทับหญ้า เมื่อยกหินขึ้นหญ้าก็ขึ้นอีก ส่วน "ปัญญา" สามารถทำลายกิเลสอย่างละเอียด (อนุสัย) เช่น เห็นผิดคิดผิด (ทิฏฐิ) ติดในกามคุณ (ราคะ) ใจน้อยโกรธง่าย (ปฏิฆะ)– หยิ่งจองหองถือตัว (มานะ) ฯ เป็นต้นให้เบาบางลงได้รวดเร็วหรือหมดสิ้นไป เป็นขั้นที่สามารถกระทำให้จิตบรรลุเป็นพระอริยบุคคล ทั้ง ๔ ประเภท ถึงพระอรหันต์ (นิพพาน) อันเป็นสุดยอดของการปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนา คือ ไม่กลับเวียนว่ายตายเกิด (วัฏฏสงสาร–สังสารวัฏฏ์ ฯ) ต่อไปตลอดกาล

ต่อไปนี้จะได้กล่าวถึงการปฏิบัติ "ไตรสิกขา" คือ "ศีล–สมาธิ–ปัญญา" โดยสังเขป พอเป็นแนวทางที่จะศึกษาและปฏิบัติต่อไป

๑. การปฏิบัติศีลและธรรม การปฏิบัติศีลนั้น "ศีล" แปลว่าความปกติ กาย, วาจา ที่ไม่เป็นไปในทางชั่ว สำหรับชาวบ้านเป็นอุบาสกอุบาสิกา คือผู้ใกล้ชิดธรรม จะต้องปฏิบัติศีล ๕ ธรรม ๕ ธรรมที่ทำกับศีล (กรรมบถ ๑๐) ให้มีความรู้ความเข้าใจ และต้องปฏิบัติให้เคร่งครัดและถูกต้องจริง ๆ จะย่อหย่อนมิได้ จึงจะได้ผลสมบูรณ์ ส่วนธรรมต่าง ๆ ที่สำคัญนั้นมีอยู่เป็นอันมาก เช่น ธรรมของผู้ครองเรือน ๔ (ฆราวาสธรรม ๔), การสงเคราะห์ที่ดีต่อกัน ๔ (สังคหวัตถุ ๔), ธรรมของผู้ที่เป็นบัณฑิต (สัตบุรุษ) คือสัปปุริสธรรม ๗, ทางแห่งความเสื่อมและหายนะ (อบายมุข ๖) กิเลสที่จรเข้ามาแต่งจิต ให้จิตใจเศร้าหมอง ๑๖ ประการ (อุปกิเลส ๑๖) ฯลฯ เป็นต้น ธรรมเหล่านี้ต้องศึกษาและปฏิบัติตามให้มีความรู้เข้าใจ

อย่างแท้จริงจึงจะได้ผลสมบูรณ์ และจะเป็นปัจจัยให้การศึกษาและการปฏิบัติ "สมาธิกรรมฐาน" (สมถะกรรมฐาน) ให้บังเกิดผลได้ดี

๒. การปฏิบัติสมาธิ (สมถะ) เป็นขั้นการปฏิบัติทางจิต (ใจ) ที่จะให้จิตเกิดความสงบเป็นสมาธิ คือมีอารมณ์เดียว เป็นการฝึกให้รู้จักวิธีรักษาจิตมิให้กวัดแกว่งแส่ไปหาอารมณ์โดยมิหยุดหย่อน พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า จิตของคนเรานี้ มันกวัดแกว่งไม่หยุดนิ่งเปรียบเหมือนลิงที่เราเอามาล่ามไว้ โดยเหตุนี้แหละเราจึงต้องหาวิธีปราบปรามให้จิตเกิดมีความสงบเป็นสมาธิคงมีอารมณ์เดียว ที่เป็นอารมณ์ที่ดี การกระทำให้จิตเกิดเป็นสมาธินั้นมีอยู่ ๔๐ วิธี คือกสิณ ๑๐, อสุภกรรมฐาน ๑๐, อนุสติ ๑๐, พรหมวิหาร ๔, อรูป ๔, อาหาเรปฏิกูลสัญญา ๑, จตุธาตุววัตถานอีก ๑, จิตที่จะเกิดสมาธิแบ่งออกเป็น ๓ ชั้น คือ ๑. สมาธิชั่วขณะ (ขณิกสมาธิ), ๒. สมาธิที่ใกล้ฌาน (อุปจารสมาธิ) ๓. สมาธิแนบแน่นเป็นองค์ฌาน (อัปปนา-

สมาธิ) ในสมาธิ ๔๐ วิธีนี้ บางประเภทสามารถทำได้เพียงอุปจารสมาธิ บางประเภทสามารถถึงฌาน ๑–๕ และอรูปฌาน ๑–๔ ได้

๓. การปฏิบัติขั้นปัญญา (วิปัสสนา) จะต้องศึกษาให้รู้ "วิปัสสนาภูมิ ๖" "ปรมัตถธรรม ๔" "วิสุทธิ ๗" "โพธิปักขิยธรรม ๓๗" ตามหลัก "**มหาสติปัฏฐาน ๔**" ซึ่งเป็นขั้นปฏิบัติที่สำคัญที่สุดในพระพุทธศาสนา การปฏิบัติปัญญากรรมฐานนี้ข้อสำคัญก็คือ ต้องการสร้าง "สติ" ให้มีกำลังเข้มแข็งที่จะต่อสู้และป้องกันอารมณ์ฝ่ายชั่วที่เข้ามาแต่งจิตให้คิดชั่วทำชั่วได้เป็นอย่างดี เพราะสตินั้น เป็นโสภณเจตสิก คือเป็นอารมณ์ฝ่ายดี (กุศล) ซึ่งมีความระลึกรู้ว่าอารมณ์แต่ละขณะที่มากระทบ "จิต" นั้น เป็นอารมณ์ดี หรือไม่ดี เมื่อมีกำลังสติเข้มแข็งดีแล้ว สัมปชัญญะ คือปัญญารู้แจ้งในสัจจธรรม ก็จะติดตามมา ผู้มีสติจะเป็นผู้ไม่มีความประมาท

ชาวพุทธส่วนมากมักจะไม่ค่อยสนใจที่จะศึกษาและ

ปฏิบัติขั้น สมาธิ และปัญญากัน คงติดหรือปฏิบัติอยู่เพียงขั้น "ศรัทธา–ทาน–ศีล" แทบทั้งนั้น จึงไม่ได้ประโยชน์สมบูรณ์เท่าที่ควร ทางที่ถูกต้องนั้น ชาวพุทธทุกคนจะต้องศึกษาและปฏิบัติ "ปริยัติศาสนา–ปฏิบัติ-ศาสนา–ปฏิเวธศาสนา (ผลการปฏิบัติ)" ให้ครบถ้วนอย่างแท้จริง จึงจะเป็นไปตามหลักพระพุทธศาสนาอย่างสมบูรณ์

ต่อไปนี้โปรดดูแผนผังที่เราควรจะศึกษาและปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนา ว่าควรจะดำเนินการไปอย่างไร

พระไตรปิฎก

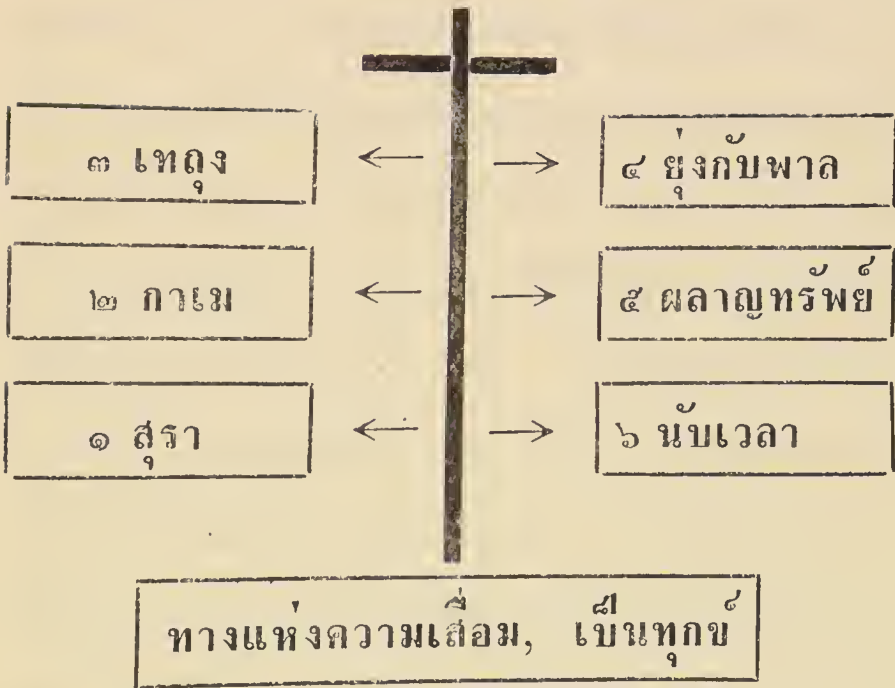
ศีล	สมาธิ	ปัญญา
ประเภทของศีลทั่วไป	ประเภทสมาธิต่าง ๆ ๔๐	ประเภทของปัญญาทั่ว ๆ ไป
๑. ปาฏิโมกขสังวรศีล	๑. กสิณ ๑๐	๑. วิปัสสนาภูมิ ๖
๒. อินทรียสังวรศีล	๒. อสุภ ๑๐	๒. ปรมัตถธรรม ๔
๓. อาชีวบริสุทธิศีล	๓. อนุสติ ๑๐	๓. วิสุทธิ ๗
๔. ปัจจยสันนิสสิตศีล	๔. พรหมวิหาร ๔	๔. โพธิปักขิยธรรม ๓๗
๕. ธุดงควัตร	๕. อรูปกรรมฐาน ๔	
	๖. อาหาเรปฏิกูลสัญญา ๑	
	๗. จตุธาตุววัตถาน ๑	

การศึกษาขั้น "ปัญญา" จะต้องใช้เวลาศึกษาอย่างละเอียดไปตามลำดับ (อนุโลม) ใช้เวลาประมาณ ๕ ปี หรือวิธีลัด (สันโดษ) ใช้เวลาศึกษาประมาณ ๓๐ นาทีก็ลงมือปฏิบัติได้ทันที แต่ต้องมีครูอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และเป็นกัลยาณมิตรควบคุมแนะนำก็จะได้ผลสำเร็จเท่ากัน.

ทางแห่งความเสื่อมและความเศร้าหมอง ๖ ประการ

(อบายมุข ๖)

ทางแห่งความเสื่อมและเศร้าหมอง ๖ ประการนี้ ประชาชนส่วนใหญ่โดยทั่วไป ย่อมมีอยู่ในจิตใจด้วยกันทุกคน แต่ว่ามีมากหรือน้อยต่างกันไปแต่ละบุคคลไม่เท่ากัน บางคนก็หมกมุ่นลุ่มหลงมัวเมาอยู่ทั้งหมด บางคนก็มีบ้างไม่มีบ้าง บางคนที่เป็นคนดีก็หลีกเลี่ยงและไม่เข้าไปกระทำเลย แต่ว่าคนดีย่อมหาได้น้อยมาก เพราะว่าอบายมุข ๖ นี้ เป็นกิเลสร้ายที่มักจะยั่วยุและเย้ายวนให้จิตใจของบุคคลทั่ว ๆ ไป เคลิบเคลิ้มหลงใหลไปตามมันได้โดยง่าย เมื่อได้เข้าไปกระทำแล้วส่วนมากมักจะถอนตัวไม่ขึ้น เสมือนช้างติดหล่มหรือลิงติดตัง ดังจะกล่าวต่อไปดังนี้

๑. สุรา หมายถึงการเสพย์สุราและยาเมาทั่ว ๆ ไป จะทำให้ร่างกายเกิดโรคภัยมากมายหลายประการ เช่น ตับแข็ง กระเพาะลำไส้พิการ เส้นประสาทต่าง ๆ เสื่อมโทรม เป็นอัมพาต เป็นโรคประสาทหลายอย่าง สติปัญญาเสื่อม อาจถึงกับเสียจริตไปชั่วขณะ หรืออาจจะเสียสติเป็นบ้าไปตลอดชีวิตก็มีมากมาย เมื่อสติเสียไปแล้วก็มีการฆ่าฟันทำร้ายซึ่งกันและกัน ดังเช่น

ผัวกับเมีย พ่อแม่กับลูก ญาติต่อญาติ มิตรต่อมิตร ก็สามารถจะฆ่าฟันทำร้ายกันได้โดยง่าย ก็จะเป็นเหตุให้บรรดาทรัพย์ และทรัพย์สินครอบครัวของตนวิบัติเสียหายไป ขาดความเคารพนับถือ และเชื่อถือจากบุคคลทั่วไป ในที่สุดก็จะกลายเป็นคนทุพลภาพยากจนไม่มีใครคบหาสมาคม เมื่อเสพย์สุรายามึนเมาแล้วมักจะหันเข้าหาทาง "กามารมณ์" เป็นส่วนมาก

๒. **กาเม** กาเมนี้หมายถึงการหลงใหลมัวเมาการเสพย์กามคุณ ๕ อันมี รูป–เสียง–กลิ่น–รส–สัมผัสเป็นที่พอใจและติดอกติดใจ เป็นเหตุให้เกิดกามโรคหลายชนิด ทำให้ร่างกายทุพลภาพ เช่น เป็นอัมพาตส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเป็นโรคร้ายหลายอย่างล้วนแต่ร้ายแรงทั้งสิ้น กับเป็นโรคที่ติดกันได้ง่ายมากในเมื่อมีการร่วมเพศ บางทีถึงเสียสติเป็นบ้าไปก็มีอยู่มากมายทีเดียว เป็นเหตุเสียทรัพย์สินเงินทอง เป็นที่ดูถูกดูหมิ่น เกิดความยากจนทั้งตนเองและครอบครัว มีจิตใจเร่าร้อน ต้องการทรัพย์มาใช้จ่ายบำรุงความสุขทาง

กามนี้ให้มาก ๆ ในที่สุดหาทางออกไม่ได้ก็มักจะหันไปเล่นการพนันเสี่ยงโชคเพื่อจะได้เงินใช้จ่ายต่อไป

๓. **เหฤง** หมายถึงการเล่นการพนันต่าง ๆ การพนันนี้ ปรากฏว่าคนส่วนมากมักจะพากันนิยมชมชอบและมัวเมาลุ่มหลง คิดเห็นแก่ได้ไม่คิดถึงความเสียหาย มีแต่ความโลภเป็นเจ้าเรือนใจ จะเป็นเหตุทำให้เสียทรัพย์สินเงินทองสิ้นเนื้อประดาตัว หมดหนทางหาเลี้ยงชีพ ในที่สุดก็จะหาทางออกโดยวิธีที่จะได้เงินมาได้ง่าย ๆ จึงหันเข้าคบหาสมาคมแล้วร่วมมือกันกับคนอันธพาล หาทรัพย์ในทางที่มิชอบ เช่น ลักขโมยจี้ปล้น เป็นต้นต่อไป

๔. **ยุ่งกับพาล** หมายถึงการคบกับพาล พาลก็มักจะพากันไปกระทำความผิดความชั่วนานาประการตามวิสัยของอันธพาล ๆ นี้มักจะมีใจหมกมุ่นอยู่แต่ในการทุจริตทำชั่วอยู่เป็นนิตย์ ไม่ค่อยหันมาประกอบคุณงามความดีทางศีลธรรมเท่าใดนัก ในที่สุดตัวเองก็จะต้องกลายเป็นพาลไปโดยไม่ต้องสงสัย พระพุทธองค์

ทรงตรัสไว้ว่าการคบพาลย่อมฉิบหายทั้งโลกนี้และโลกหน้า การไม่คบคนพาลเป็นมงคลอันประเสริฐ และภาษิตโบราณของไทยเราก็กล่าวไว้ว่า "คบพาล ๆ พาไปหาผิด คบบัณฑิต ๆ พาไปหาผล" นับว่าเป็นภาษิตที่ดียิ่ง เมื่อคบพาลแล้วก็มักจะเป็นคนฟุ่มเฟือยไม่รู้จักค่าของเงิน เพราะได้มาโดยง่าย ๆ

๕. ผลาญทรัพย์ การผลาญทรัพย์นี้หมายถึงการมีนิสัยสุรุ่ยสุร่ายใช้จ่ายเติบ ไม่รู้ค่าของเงินทองที่ตนหามาได้ จึงเป็นเหตุให้เป็นผู้มีนิสัยมักง่าย ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยไม่รู้จักรักษาเงินทองที่ตนหามาได้แต่อย่างใด ในที่สุดก็จะกลายเป็นคนไม่ชอบประกอบกิจการอาชีพใด ๆ

๖. นับเวลา หมายถึงเป็นผู้มีความเกียจคร้านชอบผลัดวันประกันพรุ่ง ไม่ชอบประกอบกิจการใด ๆ และเห็นว่าเป็นการลำบากขาดความอดทนไปเป็นนิสัย ในที่สุดก็จะเป็นคนที่ยากจนข้นแค้น ไม่มีอาชีพใด ๆ เป็นหลักฐาน

หัวข้อธรรมตามลำดับที่ดังที่กล่าวมานี้ พระสัมมา-

สัมพุทธเจ้าได้ทรงสอนและอบรมไว้ โดยวางหัวข้อต่อเนื่องกันตามลำดับ จะเห็นได้ว่าทุก ๆ หัวข้อธรรมจะเป็นเหตุเป็นปัจจัยต่อกันไปตามลำดับจริง ๆ เท่าที่นำมากล่าวนี้ก็เพียงแต่โดยย่อเท่านั้นเอง ใคร่ขอให้ท่านผู้อ่าน ๆ และพิจารณาเหตุและผลต้นปลายให้มีความเข้าใจดีจริง ๆ เมื่อทราบเหตุที่ล้วนแต่จะเกิดทุกข์เกิดความเสียหายอย่างแท้จริงแล้ว ก็ให้ใช้ความเพียรพยายามรีบละทิ้งเสียโดยเร็ว จะมีคุณค่าและจะมีทางเจริญก้าวหน้าต่อไปอย่างมั่นคงทีเดียว.

สมาธิกรรมฐาน (สมถะกรรมฐาน)

สมาธิ (สมถะ) นี้ หมายถึงจิต (ใจ) มีความสงบเป็นสมาธิ คือ มีอารมณ์เดียวไม่กวัดแกว่งแส่ไปหาอารมณ์อื่น ๆ ขณะจิตสงบเช่นนี้เป็นการสร้าง "สติ" ให้มีกำลังเข้มแข็ง สามารถป้องกันมิให้อารมณ์ฝ่ายชั่วเข้ามาแต่งจิตให้เศร้าหมองเกิดทุกข์ได้ วิธีปฏิบัติสมาธิกรรมฐานนี้ ตามหลักในพระพุทธศาสนามีอยู่ ๔๐ วิธี คือ

กสิณ ๑๐ คือการเพ่งวัตถุที่นำมาทำเป็น "ดวงกสิณ" คำว่ากสิณคือสิ่งที่ถูกเพ่งด้วยอารมณ์เดียว มีอยู่ ๑๐ ประการคือ เพ่งดิน, เพ่งน้ำ, เพ่งไฟ, เพ่งลม, เพ่งสีเขียว, เพ่งสีเหลือง, เพ่งสีแดง, เพ่งสีขาว, เพ่งอากาศหรือช่องว่าง, เพ่งแสงสว่าง.

อนุสติ ๑๐ คือ การพิจารณาระลึกถึง พระพุทธคุณ, พระธรรมคุณ, พระสังฆคุณ, คุณของศีล, คุณของการบริจาค, คุณของเทวดา, คุณพระนิพพนา,

พิจารณาความตาย, พิจารณากาย, พิจารณาลมหายใจ.

อสุภ ๑๐ คือ พิจารณาและเพ่งซากศพที่มีลักษณะต่าง ๆ ๑๐ ประการ คือ ศพที่พองขึ้น, ศพที่มีสีเขียว, ศพที่มีน้ำเหลืองไหล, ศพที่เป็นท่อน, ศพที่ถูกสัตว์กัดกิน, ศพที่ทิ้งไว้มีสภาพน่าเกลียด, ศพที่ถูกตัดถูกฟัน, ศพที่มีเลือดไหลอาบ, ศพที่มีหนอนชอนไช, ศพที่เหลือแต่กระดูก.

อัปปมัญญา ๔ คือพิจารณา "พรหมวิหาร ๔" ที่ประกอบด้วย เมตตา, กรุณา, มุทิตา, อุเบกขา.

อาหารปฏิกูลสัญญา ๑ คือ การพิจารณาอาหารที่เป็นปฏิกูล.

จตุธาตุววัตถานะ ๑ คือ การพิจารณาธาตุทั้ง ๔ คือ ดิน–น้ำ–ไฟ–ลม.

อรูป ๔ คือ การพิจารณาอากาศไม่มีที่สิ้นสุด, วิญญาณความรู้สึกไม่มีที่สิ้นสุด, เพ่งความว่างไม่มีอะไรเหลืออยู่เลย, พิจารณาความปรากฏของสัญญาความจำที่ละเอียดอ่อนประณีตที่จำได้บ้างจำไม่ได้บ้าง.

พระพุทธองค์ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณสอนวิธีปฏิบัติหรือเจริญ "สมาธิกรรมฐาน" เพื่อให้จิตสงบระงับจากกิเลสอกุศลอยู่ ๔๐ วิธี จะใช้วิธีใดใน ๔๐ วิธีก็ได้ตามความเหมาะสมกับ "จริต" ของผู้ปฏิบัติ ซึ่งได้ผลคือ มีจิตสงบลงได้เช่นเดียวกัน จริตของมนุษย์เรานี้มีอยู่ ๖ ประเภท คือ "ราคจริต–โทสจริต–โมหจริต–ศรัทธาจริต–พุทธจริต–วิตกจริต"

คำว่า "กรรมฐาน" นั้นคือ การใช้สติพิจารณาธรรมหนึ่งธรรมใดเป็นฐาน หรือที่ตั้งหรือเป็นที่เพ่งโดยใช้การพิจารณาด้วยความสุขุมรอบคอบฉลาดแยบ-คายภายในใจ (โยนิโสมนสิการ) มีจิตตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์นั้นแต่อารมณ์เดียว การปฏิบัติดังนี้ก็เพื่อให้จิตสงบ ไม่กวัดแกว่งแส่หาอารมณ์ต่าง ๆ ที่จะเข้ามาแต่งจิตทำให้เกิดความฟุ้งซ่านไม่สงบแก่จิตเสียได้ ซึ่งมีอยู่ ๕๒ อารมณ์ หรือที่เรียกกันว่า "เจตสิก ๕๒ ดวง" หรือ "เครื่องแต่งจิต" นั่นเอง

ธรรมชาติของจิตสภาพเดิมแท้มีลักษณะสะอาด

ผ่องใสบริสุทธิ์ปภัสสรมีศักดิ์อำนาจประหลาด ลึกล้ำมหัศจรรย์ เป็นใหญ่เป็นประธานสามารถสั่งให้กายทำดีหรือทำชั่วได้อยู่ตลอดเวลา แต่มีลักษณะกวัดแกว่งแส่เข้าหา "อารมณ์" อยู่เสมอไม่อยู่นิ่ง "จิตกับเจตสิก" อยู่ที่เดียวกัน เกิด–ดับพร้อมกันอยู่ตลอดเวลา "จิต" มีหน้าที่ "รับรู้" ในอารมณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาอยู่ตลอดเวลา ที่มีทั้งอารมณ์ฝ่ายดี (โสภณเจตสิก ๒๕ ดวง) อารมณ์ฝ่ายกลางไม่ชั่วไม่ดี (อัญญสมานาเจตสิก ๑๓ ดวง) และอารมณ์ฝ่ายชั่ว (อโสภณเจตสิก ๑๔ ดวง)

โดยเหตุนี้ "จิต" จึงสะสมทั้งอารมณ์ฝ่ายดีและฝ่ายชั่ว ไว้ในภวังค์สันดานอยู่ตลอดเวลา นับแต่ในอดีตชาติมาจนถึงปัจจุบันชาติ ดังนั้น คนเราทุกคนเมื่อเกิดมาย่อมมีกิเลสติดตามมาคนละ ๑๕๐๐ และตัณหาอีก ๑๐๘ ทุกคนเท่ากัน จะมากหรือน้อยต่างกันไปจากผลของการกระทำ (กรรม) ของแต่ละบุคคลทำมาไม่เหมือนกัน "จิต" นี้เศร้าหมองเพราะเนื่องมาจาก

อารมณ์ฝ่ายชั่ว (อโสภณเจตสิก) เข้ามาแต่งจิต จึงต้องฝึก "สติ–ปัญญา" (สติ–สัมปชัญญะ) อันเป็นอารมณ์ฝ่ายดี (โสภณเจตสิก) ให้มีกำลังเข้มแข็งคมกล้า สามารถป้องกันและทำลายอารมณ์ฝ่ายชั่วที่จะเข้ามาแต่งจิตแต่ละขณะนั้นเสียได้ เพราะอารมณ์ที่จะมาแต่งจิต (เจตสิก) ทั้งหลาย ซึ่งมีอยู่ ๕๒ ดวงนั้นจะเข้ามาแต่งจิตได้เพียงครั้งละดวง (อารมณ์) เท่านั้นแต่ติดต่อกันไปรวดเร็วมากจนประมาณความเร็วมิได้

สมาธิมีอยู่ ๓ ประการคือ สมาธิชั่วขณะ (ขณิก-สมาธิ) เช่นการอ่าน–เขียน–การคิดเลข–การทำงานต่าง ๆ เป็นต้น สมาธิชั้นกลางใกล้ถึงฌาน (อุปจาร-สมาธิ) เป็นสมาธิที่สงบยิ่งขึ้นใกล้ความเป็นฌาน, และสมาธิชั้นสูง (อัปปนาสมาธิ) คือจิตมีความสงบแน่นิ่งแนบแน่นตั้งมั่นแต่ในอารมณ์เดียวไม่หวั่นไหวหรือเรียกว่า "ฌาน" องค์ฌานของสมาธิกรรมฐานนี้มีอยู่ ๕ ประการ คือประกอบไปด้วย วิตก, วิจาร, ปีติ, สุข, เอกัคคตา, เรียกว่าฌานที่ ๑ (ปฐมฌาน).

ประกอบด้วย วิจาร, ปีติ, สุข, เอกัคคตา, เรียกว่าฌานที่ ๒ (ทุติยฌาน), ประกอบด้วย ปีติ, สุข, เอกัคคตา, เรียกว่าฌานที่ ๓ (ตติยฌาน), ประกอบด้วย สุข, เอกัคคตา, เรียกว่าฌานที่ ๔ (จตุตถฌาน) และประกอบด้วย "เอกัคคตา" ตั้งมั่นด้วยการวางเฉย (อุเบกขา) เรียกว่าฌาน ๕ (ปัญจมฌาน) องค์ฌาน ๕ ดังกล่าวมานี้สามารถระงับกิเลสร้ายอย่างกลาง คือนิวรณ์(เครื่องกั้น, เครื่องบังหรือรั้ง) ทั้ง ๕ ไปตามลำดับดังนี้ วิตก (การยกจิตขึ้นสู่อารมณ์) สามารถระงับความเพลียกายเพลียใจหดหู่ง่วงเหงาหาวนอน (ถีนมิทธะ) วิจาร (การประคองจิตแต่สิ่งที่เพ่งพิจารณานั้น) สามารถระงับความลังเลสงสัย (วิจิกิจฉา), ปีติ (ความอิ่มใจ) สามารถระงับความพยาบาท (พยาปาทะ), สุข (ความดีใจ) สามารถระงับความฟุ้งซ่านรำคาญใจ (อุทธัจจกุกกุจจะ), และเอกัคคตา (ความตั้งมั่นอารมณ์เดียว) สามารถระงับความใคร่ในกาม (กาม-ฉันทะ) ฌานสมาธิทั้ง ๕ ฌานดังกล่าว เรียกว่า

"รูปฌาน" เพราะยังต้องอาศัย "รูป" เป็นอารมณ์ ทำให้จิตเกิดสมาธิอยู่ ส่วน "อรูปฌาน" คือการปฏิบัติสมาธิกรรมฐานที่ละเอียดยิ่งขึ้นโดยไม่อาศัย "รูป" เป็นการปฏิบัติต่อจากผู้ที่ปฏิบัติได้ถึง "รูปฌาน ๕" แล้วสามารถทิ้ง "รูปหรือนิมิต" เสียได้ จึงจะสามารถปฏิบัติต่อ "อรูปฌานทั้ง ๔" ได้ เช่น การพิจารณาอากาศความว่าง, ความไม่สิ้นสุด เป็นอารมณ์เป็นต้น การปฏิบัติธรรมขั้นสมาธินอกจากเป็นเหตุให้จิตสงบระงับจากกิเลสทั้งหลายแล้ว ยังมีผลบุญอานิสงส์สูง ผู้บรรลุ "รูปฌานสมาธิ" และ "อรูปฌานสมาธิ" ย่อมบังเกิดใน "พรหมโลก" ซึ่งนับว่าเป็นภูมิที่สูงเหนือไปจาก "เทวภูมิ" แต่พระพุทธองค์ตรัสว่า มนุษย์ภูมิ ๑, เทวภูมิ ๖, ซึ่งเรียกว่า "สุคติภูมิ ๗" และพรหมภูมินั้นถึงแม้ว่าจะเป็นภูมิที่ดีงามอันเนื่องมาจากผลกุศลที่ตนกระทำไว้ก็จริง แต่ยังไม่เป็นที่สุดแห่งทุกข์ ยังต้องกลับเวียนว่ายตายเกิดอีก นอกจากจะเดินไปในทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา

หรือมรรคมีองค์ ๘) ประกอบด้วยการเจริญปัญญา (วิปัสสนา) จนบรรลุผลเป็น "พระอริยบุคคล" ถึง "พระอรหันต์" เมื่อใดเท่านั้น จึงจะไม่เวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป เป็นที่สุดแห่งทุกข์ได้อย่างแท้จริง โดยเหตุนี้ผู้เจริญสมาธิเป็นกำลังให้จิตสงบเสียก่อน แล้วพิจารณาปฏิบัติ "ปัญญากรรมฐาน" (วิปัสสนากรรมฐาน) ต่อไปจึงจะได้ผลสมบูรณ์เต็มที่ ผู้ปฏิบัติโดยอาศัยสมาธิเป็นฐานเช่นนี้ ถ้าบรรลุผลเป็น "พระอริยบุคคล" เรียกว่า "ฌานลาภีบุคคล" สามารถแสดงอิทธิฤทธิ์ต่าง ๆ ได้ ส่วนผู้ปฏิบัติแต่เฉพาะใน "วิปัสสนาญาณ ๑๖" ถ้าบรรลุผลเป็น "พระอริยบุคคล" เรียกว่า "สุขวิปัสสกะ" สามารถทำกิเลสทั้งหลายให้สิ้นไปแต่ไม่สามารถแสดงอิทธิฤทธิ์ต่าง ๆ ได้

การสร้างเสน่ห์เมตตามหานิยม

(พรหมวิหาร ๔)

การสร้างเมตตามหานิยมตามหลักในพระพุทธศาสนานั้น ภาษาบาลีเรียกว่า "พรหมวิหาร ๔" หมายถึงเป็นธรรมของพระพรหมซึ่งมีอยู่ ๔ ประการ คือ "เมตตา–กรุณา–มุทิตา–อุเบกขา" เป็นธรรมที่สำคัญยิ่งสามารถที่จะคุ้มครองโลกหรือ "ค้ำจุนโลก" ให้มีความสุขสงบ ในเมื่อทุกคนในโลกมีเมตตาธรรมทั้ง ๔ นี้ อย่างสมบูรณ์ทุกคน ชนชาติใดหมู่ใดส่วนมากถ้ามีจิตเมตตาทั้ง ๔ สูงก็จะมีแต่ความสงบสุขร่มเย็นเป็นส่วนใหญ่

เมตตาธรรมทั้ง ๔ นี้ สามารถจะสร้างขึ้นได้ตามหลักและวิธีการที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงสอนไว้เป็นอย่างดี หรือเรียกอย่างชาวบ้านว่า การสร้างเสน่ห์เมตตามหานิยมนั่นเอง จะสามารถสร้างได้โดยไม่ต้อง

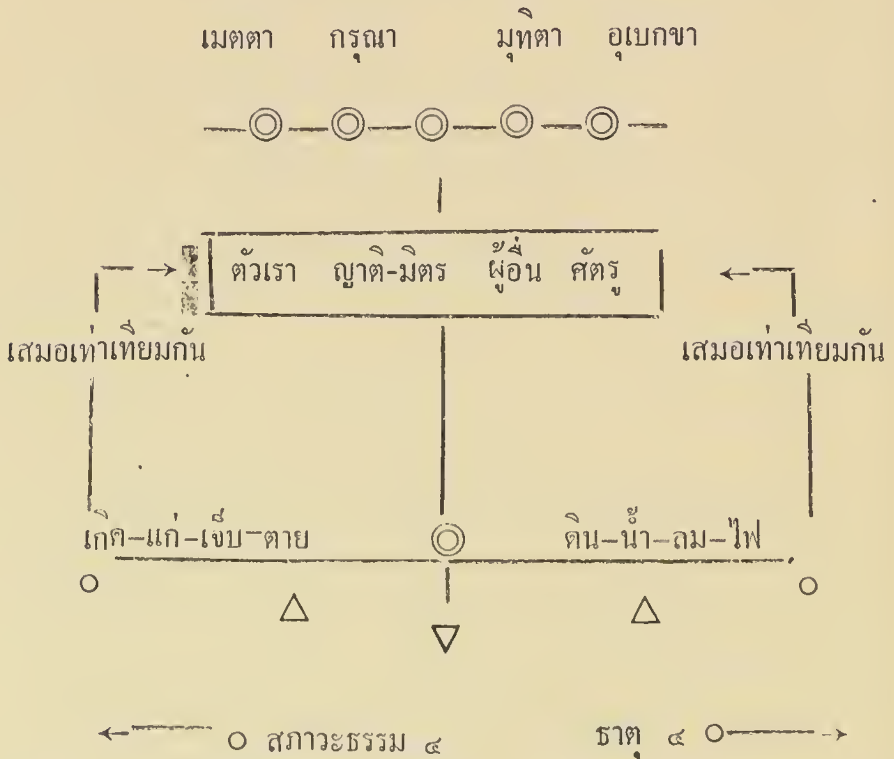
ลงทุนลงรอนในเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินแต่อย่างใดเลย ผิดกับการสร้างเสน่ห์เมตตามหานิยมของวิชาทางไสย-ศาสตร์ ซึ่งตามหลักพุทธศาสนาเรียกว่า "เดรฉานวิชา" ซึ่งวิธีแบบนี้มีผู้หลงผิดเข้าใจผิดหันไปนิยมชมชอบและส่งเสริมว่าเป็นวิธีที่ดีวิเศษถึงกับเสียทรัพย์สินเงินทองสิ่งของอันมีค่าแม้แต่ตัวเองก็ยังยอมเสียตัว นับว่าเป็นความเสียหายอย่างยิ่ง ส่วนมากมักจะถูกหลอกลวงและฉ้อฉล และไม่ได้ผลเป็นส่วนใหญ่ทีเดียว ขอแนะนำอย่าให้พี่น้องชาวพุทธของเราเห็นผิดหลงผิดอีกต่อไปเลย

เมตัง หรือ เมตตา หมายถึง มิตรหรือไมตรี คือ ความเสมอเท่าเทียมกัน เมตตาก็คือความรักความสงสาร กรุณาหมายถึง การยินดีช่วยเหลือ มุทิตาหมายถึง พลอยยินดีในสุขของผู้อื่น อุเบกขา หมายถึง การวางเฉยในเมื่อไม่สามารถจะช่วยได้แต่ก็ไม่ซ้ำเติม

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงวิธีสร้างตัวเมตตา "เมตตา-ธรรม" นี้เป็นสหชาติธรรม และเมตตานี้เป็นหัวหน้า

หรือเป็นพี่ใหญ่ในธรรมชุดนี้ คือเราสร้างตัวเมตตาได้ดีแล้ว ธรรมน้อง ๆ ซึ่งประกอบด้วย กรุณา–มุทิตา–อุเบกขา ก็จะเข้ามาหาเองโดยไม่ต้องเรียกหาดังแสดงไว้เป็นรูปดังนี้

พรหมวิหาร ๔

พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ว่าการแผ่เมตตานั้นจะต้องแผ่ไปถึงบุคคล ๔ ประเภทคือ ๑. ตัวเรา ๒.

ญาติ หรือมิตร ๓. ผู้อื่นที่ไม่รักไม่ชัง ๔. ศัตรู ที่เราเกลียดชังและมีความพยาบาทมุ่งร้ายต่อกัน จะต้องให้มีความเมตตาเสมอเท่าเทียมกันทั้ง ๔ ประเภท จึงจะถือว่ามีเมตตาโดยสมบูรณ์

การที่จะแผ่เมตตาให้สมบูรณ์ได้เช่นนี้ จิตใจของผู้นั้นต้องบรรลุเป็นพระอรหันต์เท่านั้น จึงจะสมบูรณ์เต็มที่ได้ ถึงแม้ว่าเราจะไม่สามารถให้เท่าเทียมกันได้จะยิ่งหย่อนต่อกันบ้างก็ยังได้รับผลดีอยู่เป็นอันมากทีเดียว

วิธีพิจารณาจะต้องนำเอาตัวของเรามา "แยกธาตุ" และ "แยกธรรม" ดูว่าเรามีอะไรอยู่บ้าง ก็จะปรากฏเห็นได้ชัดว่าตัวเราเองมี "ธาตุ ๔" และ "ธรรม ๔" ดังปรากฏชัดแจ้งในรูปแล้ว ต่อจากนี้ก็จะให้นำเอาบุคคลอีก ๓ ประเภท คือ ญาติมิตร ผู้อื่น ศัตรูมาเปรียบเทียบกับตัวเรา ก็จะเห็นได้ว่าเขามีธาตุ ๔ ธรรม ๔ เหมือนกับเรา และมีจำนวนเท่า ๆ กันไม่แตกต่างกันเลย เมื่อพิจารณาบุคคล ๔ ประเภทก็มี ธาตุ ๔ ธรรม ๔ เหมือนเราดังนี้แล้วก็ให้นำมาพิจารณาโดยความ

ฉลาดแยบคายภายในใจ (โยนิโสมนสิการ) ต่อไปก็จะเกิดปัญญาพิจารณาเห็นว่า ทุกคนเมื่อเกิดมาแล้วย่อมจะมี ธาตุ ๔ (มหาภูตรูป) และสภาวธรรม ๔ คือ เกิด–แก่–เจ็บ–ตาย ติดตามมาด้วยทำให้เกิดทุกข์ แล้วก็ไม่เที่ยงทนอยู่ไม่ได้ ในที่สุดก็แตกดับไป คือบังคับบัญชาไม่ได้รวมเรียกว่า "ไตรลักษณ์" นั่นเองไม่มีมนุษย์และสัตว์ผู้ใดที่จะพ้นไปจาก "ไตรลักษณ์" ได้เลยแม้แต่คนเดียวให้นำมาพิจารณาเนือง ๆ บ่อย ๆ จิตใจของเราก็จะเกิดสลดสังเวชใจ คือ รู้แน่ชัดว่าเป็นทุกข์แล้วในที่สุดก็ต้องตายไป ๆ เมื่อทุกคนต้องเป็นไปดังนี้แล้ว ไฉนเล่าเราจึงต้องมาโกรธพยาบาทเกลียดชังต่อกันไปทำไม พิจารณาไป ๆ นานเข้า ๆ ในที่สุดตัว "เมตตา" คือ ความรักความสงสารก็จะบังเกิดขึ้นเป็นอย่างดี เมตตาธรรมนี้เป็นธรรมของบัณฑิตและนักปกครองโดยแท้ ประเทศใดชาติใดหมู่ใดและครอบครัวใดถ้าเป็นหัวหน้าปกครองมีเมตตาธรรมทั้ง ๔ สูงแล้ว ก็จะอยู่เย็นเป็นสุขไม่เดือดร้อนมีความสุขสงบเรียบ

ร้อยเป็นอย่างดี นับว่า "เมตตาธรรม" นี้เป็นธรรมสูงสุดของมนุษย์ ถัดจากเมตตาธรรมนี้แล้วจึงจะเป็น "พระอริยบุคคล" ทั้ง ๔ ประเภทได้

อานิสงส์หรือผลของการเจริญเมตตาธรรมนี้มีอยู่ ๑๑ ประการดังต่อไปนี้ คือ

๑. ตื่นอยู่ก็สบาย ๒. หลับอยู่ก็สบาย ๓. ไม่ฝันร้าย ๔. เป็นที่รักของมนุษย์ทั้งหลาย ๕. เป็นที่รักของอมนุษย์ทั้งหลาย ๖. เทวดารักษา ๗. แคล้วคลาดจากไฟ, อสรพิษ, ศัสตรา, และศัตรู ๘. จิตที่รวดเร็วกลับกลอกก็จะกลับตั้งมั่นอย่างรวดเร็ว ๙. ใบหน้าผ่องใส ๑๐. ยามใกล้ตายก็ไม่หลงใหลฟั่นเฟือน ๑๑. ผู้เจริญเมตตาได้ผลเต็มที่มีจิตเสมอพระพรหม

การทำบุญที่ได้บุญ ๑๐ ประการ

(บุญกิริยา ๑๐)

การทำบุญ (กุศลกรรม) นั้นมีอยู่ ๑๐ ประการ พี่น้องชาวพุทธทั่ว ๆ ไป ส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะรู้ว่าการทำบุญที่ได้บุญนั้นมีเท่าไร จึงเป็นเหตุให้มีการเข้าใจผิดและกระทำผิดวิธีการที่ถูกที่ควรอยู่เป็นอันมาก จึงขอนำมากล่าวไว้ดังต่อไปนี้

การช่วยกิจการที่เป็นกุศล (เวยยาวัจมัย) ๕

การถ่อมตัวถ่อมตน (อปจายนมัย) ๔

๖ การแผ่ส่วนกุศล (ปัตติทานมัย)

๗ ยินดีรับส่วนกุศล (ปัตตานุโมทนามัย)

การอบรมจิตใจขั้น
ปัญญา (ภาวนามัย)
□ ๓
การรักษาศีล (สีลมัย) ๒
บริจาคทาน (ทานมัย) ๑

□ ๘ **การฟังธรรม**
(ธัมมัสสวนมัย)
□ ๙ **การแสดงธรรม**
(ธัมมเทสนามัย)
□ ๑๐ **ทำความเห็นให้**
ตรงตามทำนอง
คลองธรรม
(ทิฏฐุชุกัมม์)

กุศลกรรม

การทำบุญนี้จะเป็นเหตุให้มีความอิ่มเอิบสบายใจในการกระทำ และจะได้รับผลของบุญทั้งชาตินี้และจะติดตามไปในชาติต่อ ๆ ไปจนถึงที่สุด สะสมเป็นบุญบารมีมากขึ้นตามลำดับ การทำบุญมีคุณค่าและสำคัญมาก มีอยู่ ๔ อย่าง (**ดูเครื่องหมาย** □) □ **การอบรมจิตใจขั้นปัญญา** นี้ก็คือ □ **การปฏิบัติสมาธิ (สมถะ) และปัญญา (วิปัสสนา) กรรมฐาน** นับว่าเป็นชั้นสูงสุดในพระพุทธศาสนา ได้บุญมากและมีอานิสงส์มาก

๔

□ **การฟังธรรม** หรือการศึกษาธรรมเป็นบุญมากมีอานิสงส์มาก □ **การแสดงธรรม** นั้นก็คือการให้ธรรมเป็นทานหรือพิมพ์หนังสือธรรม เรียกว่า "ธรรมทาน" นับว่าเป็นบุญมากและอานิสงส์มากเหนือทานใด ๆ ทั้งสิ้น □ **ทำความเห็นให้ตรงตามทำนองคลองธรรม** นับว่าสำคัญที่สุดในการกระทำบุญ จะได้รับบุญมากและมีอานิสงส์มาก เป็นทางที่ถูกต้องตามพุทธโอวาท สมควรปฏิบัติให้สมบูรณ์เป็นอย่างดี

จิต กับ เจตสิก

จิต กับ เจตสิก เป็นนามธรรม และเป็นสภาวธรรมที่สำคัญที่สุดภายในกายของเรา จิต กับ เจตสิก นี้ตั้งอยู่ที่เดียวกัน เกิดและดับพร้อมกัน ทำหน้าที่เป็นปัจจัยต่อเนื่องซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลาที่เราตื่นอยู่ จิต (ใจ) มี ๘๙ หรือ ๑๒๑ ดวง "จิต" นี้เป็นใหญ่เป็นประธานมีศักดิ์มีอำนาจวิเศษมหัศจรรย์อย่างยิ่ง สามารถที่จะบังคับให้กายกระทำความดีและความชั่วอยู่ตลอดเวลา แต่มีลักษณะกวัดแกว่งคอยแส่หาอารมณ์อยู่ตลอดเวลา เสมือนกับลิงที่มันมีอาการลุกลนไม่อยู่นิ่งกับที่อยู่ตลอดเวลานั่นเอง

ส่วน "เจตสิก" นั้น เป็นตัวอารมณ์ที่คอยแต่งจิตให้จิตสั่งให้กายทำดีหรือทำชั่วอยู่ตลอดเวลาเหมือนกัน มีอยู่ ๕๒ ดวง (อารมณ์) เรื่อง "จิต" นั้นจะไม่กล่าว

ละเอียดในที่นี้ จะอธิบายแต่ "เจตสิก" โดยย่อ ๆ พอให้มีความรู้ความเข้าใจ เพื่อจะได้นำเอามาปฏิบัติสามารถที่จะทำลายกิเลสให้เบาบางลงได้เป็นอย่างดี ดังต่อไปนี้ :–

จิต ● | ● เจตสิก

รู้สึก, ระลึกรู้อารมณ์ปัจจุบัน สติ ☆ | ☆ สัมปชัญญะ ปัญญารู้อารมณ์ชัดแจ้ง

เจตสิกฝ่ายดี (กุศล) ๒๕ ดวง (โสภณเจตสิก)

๑ เลื่อมใส (ศรัทธา)
๒ ระลึกได้, รู้ทัน (สติ)
๓ ละอายบาป (หิริ)
๔ กลัวบาป (โอตตัปปะ)
๕ ไม่โลภ (อโลภะ)
๖ ไม่โกรธ (อโทสะ)
๗เป็นกลาง (ตัตตร-มัชฌัตตตา)
๘ กายสงบ (กายปัสสัทธิ)
๙ ใจสงบ (จิตตปัสสัทธิ)
๑๐ เบากาย (กายลหุตา)
๑๑ เบาใจ (จิตตลหุตา)
๑๒ กายอ่อนโยน (กาย-มุทุตา)
๑๓ ใจอ่อนโยน (จิตต-มุทุตา)
๑๔ กายควรแก่การงาน (กายกัมมัญญตา)
๑๕ จิตควรแก่การงาน (จิตตกัมมัญญตา)

๑๖ กายคล่องแคล่ว (กายปาคุญญตา)
๑๗ จิตคล่องแคล่ว (จิตต-ปาคุญญตา)
๑๘ กายซื่อตรง (กายุชุกตา)
๑๙ จิตซื่อตรง (จิตตุชุกตา)
๒๐ วาจาชอบ (สัมมาวาจา)
๒๑ การงานชอบ (สัมมา-กัมมันตะ)
๒๒ อาชีพชอบ (สัมมา-อาชีวะ)
๒๓ ช่วยเหลือ (กรุณา)
๒๔ พลอยยินดีในสุขของผู้อื่น (มุทิตา)
๒๕ มีปัญญารู้รอบในสหชาติธรรมทั้งปวง, ไม่หลงผิดโดยมีจิตตั้งมั่น (ปัญญินทรีย์)

เจตสิกฝ่ายกลาง ๑๓ ดวง (อัญญสมานาเจตสิก)

สาธารณะเจตสิกเป็นกลาง ๗ ดวง ประกอบจิตทุกดวง

๑ กระทบอารมณ์ (ผัสสะ)
๒ เสวยอารมณ์ (เวทนา)
๓ จำได้หมายรู้ (สัญญา)
๔ ตั้งใจมั่น (เจตนา)
๕ อารมณ์เดียว (เอกัคตา)
๖ รักษาชีวิต (ชีวิตินทรีย์)
๗ เอาใจใส่อารมณ์ (มนสิการ)

เจตสิกที่เป็นกลางประกอบจิตบางส่วน

๘ ตรึก, ยกจิตขึ้นสู่อารมณ์ (วิตก)
๙ พิจารณาอารมณ์ (วิจาร)
๑๐ ตัดสินอารมณ์เด็ดขาด (อธิโมกข์)
๑๑ เพียร (วิริยะ)
๑๒ อิ่มเอิบใจ (ปีติ)
๑๓ พอใจ (ฉันทะ)

เจตสิกฝ่ายชั่ว (อกุศล) ๑๔ ดวง (อโสภณเจตสิก)

๑ มีความหลง (โมหะ)
๒ ไม่อายบาป (อหิริกะ)
๓ ไม่กลัวบาป (อโนตตัปปะ)
๔ ฟุ้งซ่าน (อุทธัจจะ)
} กลุ่มเจ้าโม ๔ (โมจตุกะ)

๕ อยากได้ (โลภะ)
๖ เห็นผิด (ทิฏฐิ)
๗ ถือตัว (มานะ)
} กลุ่มเจ้าโล ๓ (โลติกะ)

๘ โกรธประทุษร้าย (โทสะ)
๙ ไม่ให้ใครดีกว่า (อิสสา)
๑๐ ตระหนี่, เห็นแก่ตัว, ใจแคบ (มัจฉริยะ)
๑๑ รำคาญใจ (กุกกุจจะ)
} กลุ่มเจ้าโท ๔ (โทจตุกะ)

๑๒ หดหู่ท้อแท้ (ถีนะ)
๑๓ ง่วงเหงาหาวนอน (มิทธะ)
} กลุ่มเจ้าถีนะ-มิทธะ ๒

๑๔ ลังเลสงสัย (วิจิกิจฉา) เจ้าวิจิกิจฉา

เรื่อง จิตกับเจตสิก ดังที่กล่าวมานี้เป็นวิชาชั้น "ปรมัตถธรรม" หรือ "อภิธรรม" ชาวพุทธส่วนมากโดยทั่วไปไม่ค่อยจะมีความสนใจศึกษาและปฏิบัติ เพราะเห็นว่าเป็นวิชาที่ยากมาก ที่จริงนั้นชาวพุทธทุกเพศทุกวัยสามารถจะศึกษาและปฏิบัติได้เป็นอย่างดี และเป็นวิชาที่มีคุณประโยชน์มากแก่การที่จะพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขให้จิตใจของเรากระทำแต่ความดีแต่ฝ่ายเดียว จะไม่กระทำชั่ว

ให้ผู้มีความสนใจที่จะศึกษาและปฏิบัติอ่านและพิจารณาดูว่า เจตสิก ฝ่ายชั่วซึ่งมีถึง ๑๔ ดวง แบ่งออกเป็น ๕ กลุ่มแต่ละกลุ่มล้วนแต่ทำหน้าที่ร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งล้วนแต่ร้าย ๆ ทั้งนั้น ขอให้ดูและท่องจำชื่อของเจตสิกทั้ง ๓ ประเภทให้จำได้โดยแม่นยำ แล้วนำไปพินิจพิจารณาว่า เจตสิกดวงใดมีหน้าที่อย่างไร เราก็จะรู้ได้อย่างทันทีว่า ดวงไหนเป็นฝ่ายใดก็จะทำให้จิตใจของเราเกิดมีความสังวรระวังไม่กล้าที่จะชักนำเจตสิกชั่วเข้าไปกระทำให้จิตทำชั่วได้ จิตก็จะไม่เศร้าหมองเกิด

ทุกข์โศกโรคภัยอันตราย จิตก็จะเกิดความละอายต่อบาป กลัวบาป (หิริโอตตัปปะ) ขึ้นประจำใจของเราอย่างมั่นคงแล้วจิตก็จะค่อยสูงขึ้นไปตามลำดับ

วิธีปฏิบัติเมื่อดูภาพเข้าใจดีแล้วก็ให้ใช้ "สติ" กับ "สัมปชัญญะ" พิจารณาตัวของเราคือ ขันธ์ ๕ ซึ่งเมื่อย่อลงแล้วก็คงเหลือแต่ "รูป–นาม" เท่านั้น รูปนามนี้จำเป็นจะต้องใช้วิธีพิจารณาด้วย "มหาสติ-ปัฏฐาน ๔" อันเป็นปรมัตถธรรมเป็นกรรมฐาน กล่าวคือพิจารณา "กาย–เวทนา–จิต–ธรรม" ภายในกายของเราให้เห็นชัดแจ้งว่า "รูปนาม" แยกจากกันโดยมีเหตุมีปัจจัยอย่างชัดเจน และเห็นว่าเป็น "ไตร-ลักษณ์" คือ "รูปนาม ไม่เที่ยง–เป็นทุกข์ ทนอยู่ไม่ได้–บังคับบัญชาไม่ได้ (อนิจจัง–ทุกขัง–อนัตตา) ต่อจากนั้นก็จะเห็นว่ารูปนามเกิด ๆ ดับ ๆ เป็นจังหวะ ๆ สืบต่อกันไป ต่อจากนั้นก็จะเห็นแต่ดับไป ๆ ปัญญาก็จะรู้ชัดแจ้งไปตามลำดับ "วิปัสสนาญาณ" ซึ่งมีอยู่ ๑๖ ญาณ

ตามที่กล่าวมานี้สามารถจะเรียนได้ตามลำดับ (อนุ-โลม) ซึ่งต้องใช้เวลาเรียนประมาณ ๕ ปี หรือจะศึกษาทางลัด (สันโดษ) ใช้เวลาเพียง ๓๐ นาที ก็สามารถจะปฏิบัติให้ได้ผลดีเท่ากันและอาจจะได้เร็วกว่า แต่ต้องเรียนกับครูอาจารย์ที่เป็นกัลยาณมิตรและเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชานี้ แม้แต่เยาวชนก็เรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะทำให้สามารถทำลายกิเลสอย่างหยาบ–กลาง–ละเอียด ให้เบาบางหรือหมดสิ้นไปเป็นพระ-อริยบุคคลทั้ง ๔ เป็นพระอรหันต์ถึง "พระนิพพาน" อันเป็นยอดปรารถนาของชาวพุทธได้ นอกจากนี้แล้วยังสามารถทำให้เกิดสติปัญญาฉลาดแหลมคมได้ดีเป็นพิเศษอีกด้วย ผู้เขียนได้เรียบเรียงคู่มือ "**สมาธิและปัญญากรรมฐาน**" มีภาพเทียบธรรมะทุกหัวข้อธรรมเป็นพิเศษอ่านเข้าใจง่ายมาก ทั้งแบบตามลำดับ (อนุ-โลม) และทางลัด (สันโดษ) ใกล้จะเสร็จแล้วก็อาจจะนำเอามาศึกษาได้เป็นอย่างดี

การปฏิบัติ "สติปัฏฐาน ๔" ก็เพื่อให้ "สติ"

และ "สัมปชัญญะ" มีกำลังเข้มแข็งสามารถที่จะป้องกันเจตสิกฝ่ายชั่วได้อย่างมั่นคง การกระทำได้เช่นนี้ก็ต้องอาศัย "ความเพียรที่เข้มแข็งจริง ๆ–ใช้สติระลึกรู้อารมณ์ปัจจุบันอยู่เสมอ–เกิดปัญญารู้อารมณ์ที่เข้ามาโดยชัดแจ้ง (อาตาปี–สติมา–สัมปชาโน) จึงจะได้ผลสมบูรณ์เต็มที่

การศึกษาและอบรมให้สติและสัมปชัญญะมีความเข้มแข็งนั้น ก็เพราะว่า เจตสิกทั้ง ๒ นี้ เป็นเจตสิกฝ่ายดี (โสภณเจตสิก) สามารถที่จะขับไล่เจตสิกฝ่ายชั่วออกไปได้เป็นอย่างดีในเมื่อมีกำลังเข้มแข็งพอ เพราะเจตสิกฝ่ายดีและฝ่ายชั่วจะไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ ขณะปัจจุบันเจริญสติรู้รูปนามและเห็นเป็นไตรลักษณ์ ขณะนั้นเป็นมหากุศลทุกครั้งไป เพราะเห็นความเป็นจริงของสภาพธรรมไม่วิปลาส และเจตสิกชั่วจะไม่เกิดร่วมเลยในขณะนั้น

การปฏิบัติ "สติปัฏฐาน ๔" นี้ทำได้ตลอดเวลาเมื่อมีโอกาสในเมื่อเรายังตื่นอยู่อาศัยเพียงสมาธิชั่วขณะ

(ขณิกสมาธิ) เราก็สามารถปฏิบัติได้ไม่ว่าจะอยู่ในอิริยาบถใด ๆ ตลอดเวลา

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสสอนเป็นประโยคสุดท้ายก่อนเสด็จดับขันธ์สู่พระปรินิพพานไว้ว่า "**จงอย่าประมาท**" อันเป็นความหมายที่ลึกซึ้งสำคัญอย่างยิ่งเท่ากับรวมคำสั่งสอนในพระไตรปิฎกซึ่งมีอยู่ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ โดยย่อลงมาเพียงคำว่า "**จงอย่าประมาท**" ก็หมายความว่าให้เราจงสร้าง "**สติสัมปชัญญะ**" ให้เข้มแข็งนั่นเอง.

รักความจริง–บูชาความเป็นธรรม

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ท่านทรงนั่งทำ "**วิปัสสนาหลับตา อยู่ถึง ๖ ปี**" ที่สุดแล้ว ด้วยพระปัญญาญาณทรงเห็นว่า ยังต้องลุกขึ้นออกจาริกไปสอน "**วิปัสสนาลืมตา**" ประกาศให้สติแก่ชาวโลกทราบไปตามแดนต่าง ๆ อยู่ถึง ๔๕ พรรษา (ทางจีนว่า ๔๙ พรรษา) ถ้าพระพุทธองค์ท่านใจแคบ! มัวนิ่งนั่งหลับตาอยู่! เอาแต่ตัวเองรอดผู้เดียวแล้ว ทุก ๆ วันนี้พวกเราชาวพุทธจะได้มีชื่อเรียกว่าเป็นพุทธ-ศาสนิกชนด้วยหรือ?

และถ้า อุบาสก อุบาสิกา พระภิกษุ สามเณร ไม่สนใจการปฏิบัติธรรมวินัย มัวแต่จะหาวิธีแข่งขันออกอุบายเรี่ยไรเงินทองต่าง ๆ ให้มาก ๆ เอาไปสร้างโบสถ์ วิหาร เจดีย์ แข่งขันกันว่าของใครจะใหญ่โต จะสวย

งามกว่ากันเอาไว้เพื่อเพียงจะได้อวดโก้ ๆ ให้มาก ๆ ทุกยุคทุกสมัยหมดแล้ว ข้าพเจ้าผู้เบาปัญญายังสงสัยอยู่อีกว่า พระธรรมวินัย คำสอนต่าง ๆ จะมีเหลือตกทอดมาจนถึงพวกเราทุกวันนี้ จะได้หรือ ?

นี่บังเอิญยังโชคดี ยังมีผู้ใจบุญและอริยปราชญ์ผู้ทรงธรรมวินัย มองเห็นจุดนี้ที่จะเป็นเหตุเป็นปัจจัยในการสืบอายุพระพุทธศาสนา ไปให้ได้ไกล ๆ อีกมากมายมหาศาล จึงต้องช่วยกันปฏิวัติพระธรรมวินัยที่เลอะเลือน ยึดถือผิดเป้าหมายผิดจากพุทธประสงค์เสียเป็นส่วนมาก แล้วท่านทั้งหลายเหล่านั้นยังได้ช่วยกันออกแรงกายใจ ออกแรงทรัพย์สินเงินทองจัดพิมพ์พระไตรปิฎก จัดพิมพ์หนังสือธรรมที่เป็นแก่นพุทธศาสตร์ออกแจกเป็นมหาทาน หว่านเมล็ดพืชพันธุ์บุญกุศลแห่งสัจจธรรม ให้ไปทั่วทุกหนทุกแห่งเท่าที่จะมีโอกาสอำนวยให้กระทำได้ มันจึงยังมีเหลืออยู่ตกทอดมาให้พวกเราได้พบเห็น เป็นพระคุณอันสูงสุดที่จะพรรณนา แต่แล้วพวกเราชาวพุทธทุกวันนี้ ได้ทำหน้าที่เยี่ยงอย่าง

บรรพบุรุษของเรากันบ้างแล้วหรือยัง? คือการปฏิบัติธรรมให้ดูเป็นตัวอย่าง สอนธรรมให้ชาวบ้านเขารู้ มิใช่เพียงแต่บิณฑบาตข้าวสุกของชาวบ้าน หรือแทนที่จะแข่งขันกันเรี่ยไรเงินเอาแต่จะสร้างวัตถุ มองข้ามด้านจิตใจ จนจิตใจตามกันไม่ทัน เดี๋ยวนี้วัตถุเต็มบ้านเต็มเมืองไปกันหมดแล้ว พอกันบ้างเถิด จงหันกลับมาพัฒนาจิตใจคนให้มันเข้าโบสถ์ เรื่องนี้สำคัญที่สุด ถ้าไม่เช่นนั้นแล้วโบสถ์สวย ๆ งาม ๆ ก็จะเป็นหมันไปโดยปริยายแน่นอน

หลังจากหนังสือเรื่อง "ศิษย์โง่ไปเรียนเซ็น" ของข้าพเจ้าออกไปเพียงไม่ถึง ๒ ปี ได้มีผู้ใจบุญมองการณ์ไกลมาขออนุญาต เล่ม ๑–๒ ไปเพื่อพิมพ์แจกเป็นธรรมทานรวมถึง ๑๙ รายมาแล้ว ซึ่งทำให้ข้าพเจ้าปีติซาบซึ้งจนบอกไม่ถูก จนต้องตัดสินใจว่ายังจะต้องสละชีวิตและการงานประเภทอื่น ๆ มาตั้งใจค้นคว้าวิชาการผลิตผลงานในแขนงนี้นำออกเผยแผ่อีก ไปจนไม่มีวันสิ้นสุด

ได้มีนักศึกษาและปัญญาชนชาวไทยเรา สนใจเป็นพิเศษในเรื่องที่ว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฉันเนื้อสัตว์หรือเปล่า? กันแน่นอน เพราะเป็นปมใหญ่ที่สุดสำหรับชาวไทย ที่นักคิดอิสระสงสัยตะขิดตะขวงจิตใจกันมานมนานอยู่แล้ว เป็นยิ่งนัก ข้าพเจ้าได้ถูกเขาซักถามและจดหมายที่พระภิกษุสามเณร พุทธบริษัทตามจังหวัดและอำเภอต่าง ๆ เขียนมาให้ข้าพเจ้าช่วยตอบปัญหานี้ ให้หลักฐานกระจ่างยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก จดหมายได้หลั่งไหลมาเกือบจะนับฉบับไม่ถ้วนอยู่แล้ว ข้าพเจ้าได้เคยตอบลงในหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตยรายวันไปทีหนึ่งแล้ว

ฉะนั้น ท่านผู้ที่ยังสงสัย และเป็นเจ้าของปัญหาเหล่านี้ ข้าพเจ้าขอตอบรวมกันในหนังสือเล่มนี้ว่าเท่าที่ข้าพเจ้าเกิดมาพอจำความได้ดี บิดาของข้าพเจ้าก็พยายามสอนเล่าเรื่องราวถ่ายทอดหลักฐาน ๆ ในพระคัมภีร์เซ็น ที่ท่านชอบมาก เล่าเป็นนิทานตามตำนานต่าง ๆ ให้ฟังเกือบจะทุกเช้าเย็นก็ว่าได้ และหลักฐาน

ที่ครูบาอาจารย์สอนตามพระไตรปิฎกในมหายานเท่าที่รู้นั้น ได้บันทึกจารึกไว้อย่างชัดเจนหมดเกลี้ยงเลยว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่เสวยเนื้อสัตว์มาตั้งแต่ก่อนทรงผนวช คือสมัยที่ยังทรงเป็นพระราชกุมารในวันที่แย่งพญาหงส์ดำกันกับเทวทัตได้เห็นเลือดของพญาหงส์ดำที่ถูกยิงด้วยลูกศรกำลังไหลซึมออกมา ด้วยความทุกขเวทนาแสนที่จะทนได้ แล้วพระองค์ท่านก็สลดพระราชหฤทัยเป็นอย่างยิ่ง แล้วก็เกิดพระมหาเมตตาจิตอย่างแรง ตัดสินพระทัยช่วยเหลือชีวิตพญาหงส์ดำนั้นทันที

วันนั้นพอกลับมาถึงพระมหาราชวัง มหาดเล็กก็ได้ยกพระกระยาหารซึ่งปรุงผสมด้วยเนื้อสัตว์ต่าง ๆ อยู่บ้าง เข้าไปถวาย แต่พระสิทธัตถะราชกุมารก็ทรงพิจารณาเห็นด้วยปัญญาญาณ อย่างแจ่มแจ้งทันที ว่าการที่พระองค์ท่านทรงเสวยพระกระยาหารเนื้อสัตว์เพียงเพื่อการอิ่มท้องมื้อหนึ่ง ๆ นั้น ก็เท่ากับเป็นการที่พระองค์ท่านได้สนับสนุน ให้เขาไปจับสัตว์มีชีวิต

เอาไปฆ่า และเป็นการเบียดเบียนชีวิตสรรพสัตว์ให้เดือดร้อนโดยทางอ้อม เป็นแน่นอน เมื่อได้พิจารณาเห็นภาพพจน์ดังนี้แล้ว ก็สลดพระราชหฤทัยเป็นยิ่งนัก! ได้มีพระกระแสรับสั่งให้มหาดเล็ก รีบยกพระกระยาหารมื้อนั้นออกไปทันที ไม่ทรงยอมเสวย และยังทรงปฏิญาณพระองค์อีกว่า จะขอถือ "มังสวิรัติ" ไปจนตลอดพระชนม์ชีพของพระองค์อีกด้วย

ทีนี้ตอนเป็นพระพุทธเจ้าแล้ว พระเทวทัต จองเวรโกรธเคืองกันมานมนานแล้ว จึงพยายามจะหาเรื่องคุ้ยเขี่ยให้พระพุทธองค์มีมลทินมัวหมองเสีย ทุก ๆ วิถีทาง และรู้จุดอ่อนของพระพุทธองค์จนหมดว่า ไม่เสวยเนื้อสัตว์มาก่อนเป็นพระพุทธเจ้าแล้ว แล้วทำไมจึงไม่บัญญัติศีลวินัยห้ามเสียด้วยเล่า?

เนื่องจากพระปัญญาญาณของพระพุทธองค์ มองเห็นการณ์ไกลมาก ต่อ ๆ ไปอาจจะเป็นอุปสรรคแก่การที่จะนำพระธรรมคำสอนออกไปเผยแผ่ เพราะว่าบางท้องถิ่นหรือภูมิประเทศมันทุรกันดารก็มี จะไม่

อำนวยความสะดวกให้ในระยะแรก ๆ พระพุทธศาสนาจะไปไม่ค่อยจะรอดในดินแดนนั้น ฉะนั้นอาจจะมีความจำเป็นอยู่บ้างในบางโอกาส จึงไม่ทรงบัญญัติศีลลงไปให้เป็นกฎตายตัวเสีย พระพุทธเจ้าท่านทรงตรัสสรรเสริญพระสาวกผู้ถือมังสวิรัติ ผู้ไม่เบียดเบียนเลือดเนื้อสัตว์ให้เดือดร้อนทั้งทางตรงและทางอ้อม หลักฐานมีอยู่ใน **พระสูตรพระวินัย** ตราบจนกระทั่งอรรถกถาจารย์ทุกยุคทุกสมัย ได้กล่าวไว้ตรงกันหมด **และยังได้กล่าวไว้อีกว่า ระดับจิตภูมิปัญญาของพระสาวกรูปใด ถ้าพัฒนาขึ้นไปจนถึงชั้นภูมิธรรมแห่งโพธิสัตว์ที่สมบูรณ์ดีแล้ว ก็ย่อมจะรู้เอง จะเกิดเมตตากรุณาจิตขึ้นเอง โดยธรรมชาติแน่นอน เพราะหลักธรรมนั้นบังคับตัวมันเอง เป็นปัจจัตตังผู้ใดถึงสภาวะเช่นนั้นก็จะรู้เอง**

เรื่องธรรมดา ๆ เหล่านี้ไม่ต้องสอน หรือพูดกันในสมัยพุทธกาลโน้นแล้ว เพราะชาวบ้านส่วนมากเป็นฮินดู ไม่นิยมการกินเนื้อสัตว์มาอยู่ก่อน ๆ แล้ว ถึง

แม้แต่พวกลัทธินิกายอื่น ๆ ก็ไม่กินเนื้อสัตว์ยังมีอีกมากมาย แล้วขอให้ท่านจงใช้ปัญญาขบคิดดูให้ถี่ถ้วนอีกที ว่าจะเอาใคร ? มันอุตริมนุสธรรมถึงกับจับสัตว์มีชีวิตเอามาฆ่า เพื่อเฉพาะเจาะจงเอาไว้ใส่บาตรพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นเจ้าของผู้บัญญัติศีลห้ามฆ่าสัตว์ และเป็นเจ้าของมหาอุดมคติที่ไม่นิยมการเบียดเบียนสัตว์เป็นเป้าหมายทีเดียวเชียวหรือ ? ใคร ๆ จะเป็นผู้ก่อบาปกรรมเป็นพิเศษในเรื่องนี้ ?

ถึงแม้พระกระยาหารมื้อสุดท้ายของพระพุทธองค์ ที่ **"นายจุนทะ" นำไปถวายก็ปรุงด้วยเห็ด ชาวบ้านเขาเรียกว่า "เห็ดหมู (ตือโกว)"** ที่ชอบเกิดขึ้นตามโพรงไม้จันทน์ โคนต้นจันทน์ และเห็ดพวกนี้หมูชอบกิน เพราะเนื้อมันอ่อนนุ่มรสอร่อย เป็นอาหารได้ทั้งคนและสัตว์

ข้าพเจ้าคิดว่ามหาวิทยาลัยสงฆ์ ๒ แห่ง ของเมืองไทยเรานี้จะเป็นประโยชน์อย่างมหาศาล ต่อ ๆ ไปจะผลิตนักศึกษานับวันจะเพิ่มจำนวนมากขึ้น ๆ เรื่อย ๆ

ที่ทนอยู่ไม่ได้ **"ก็ลาสึกออกไปครองเรือน–แบกโลก–หามภูเขา–ที่ยังเหลือแบกตัวเองอยู่ได้ มันก็ตัวเบาเหมือนมือกำหราย"** พระคุณเจ้าทั้งหลายเหล่านี้ เมื่อสำเร็จออกมามาก ๆ เข้า เป็นของธรรมดาย่อมจะต้องกระจายแบ่งกันไปอยู่ตามวัดชนบททุกมุมเมืองบ้างในอนาคตกาล ท่านปัญญาชนเหล่านี้พอถึงจุดอิ่มตัว คือ **"โลกียะ–สุดทาง–โลกุตตระ–เข้าเองโดยปริยาย" แล้วปัญญาญาณก็จะเกิดขึ้นเอง มหาเมตตาจิตจะหลั่งไหลออกมาเองโดยธรรมชาติ** ค่อย ๆ พัฒนายกระดับจิตและภูมิธรรมของท่านเอง ให้สูงขึ้น ๆ ไปกว่าเท่าที่เป็นอยู่นี้โดยไม่รู้สึกตัว หรือคงจะมีท่านผู้ทรงธรรมวินัย ยอมเสียสละปลงตกในเรื่องรสชาติ ความติดรสอร่อยในเลือดเนื้อของสัตว์ คือกระทำเป็นผู้นำตัวอย่างของวัด ที่ไม่ฉันเลือดเนื้อชีวิตของสัตว์ ปฏิบัติตามพุทธประสงค์ ไม่เบียดเบียนชีวิตสรรพสัตว์ทั้งทางตรงและทางอ้อม จะได้บุญกุศลอย่างมหาศาลทีเดียว สำหรับในการเป็นผู้นำชักจูงเขาระยะ

แรก ๆ นี้แน่นอนไม่มีปัญหาเลย เจตนาคือกรรมดีชั่ว อยู่ที่ตัวเราคิดปรุงแต่งบุญวาสนาบารมีของเราเองทั้งนั้น ไม่มีพระเจ้าที่ไหนกันจะมาดลบันดาลให้ตัวเราได้ นอกจากกรรมดีชั่วที่เราสร้างสมเอาไว้แล้ว มันส่งผลมาดลบันดาลตัวเรา อนาคตของเรา จะติดวัฏฏะหรือหลุดจากกระแสแห่งความดึงดูดของวัฏฏสงสารไปได้นั้น ก็อยู่ที่จิตคิดกายทำภายในตัวเรานี้เอง ไม่ใช่พระเจ้าบันดาล

อีกประการหนึ่ง คนมันเกิดเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ วัน เป็นของธรรมดาการทำมาหาเลี้ยงชีพ ย่อมจะต้องฝืดเคือง เพราะแบกตัวเองก็แทบจะไปไม่รอดอยู่แล้ว แล้วจะเอาอาหารดี ๆ ไปทำบุญใส่บาตรถวายพระภิกษุสามเณรมากมายเหมือนแต่ก่อน ๆ อย่างไรได้ แน่นอนคนทำบุญใส่บาตรก็ย่อมจะลดน้อยไปโดยปริยาย ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้ได้มีเกิดขึ้นในพระนครและธนบุรีแล้ว ตอนเช้าบางทีพระภิกษุสามเณรต้องถือบาตรเปล่า ๆ กลับวัดไปรีบหุงข้าวฉันเอง เป็นที่รู้ ๆ กันแล้ว

ข้าพเจ้าเชื่ออย่าง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ว่านาน ๆ ไปจะต้องตั้งโรงครัวในวัด และใครจะบวชลูกหลานก็ต้องเตรียมหม้อข้าวเตาไฟ พร้อมหมดทุก ๆ อย่างในทุก ๆ กุฏิ ระวังประวัติศาสตร์จะซ้ำรอย แบบพระมหายานในเมืองจีนทุกวัดต้องหุงข้าวเลี้ยงกันเอง ถ้าไม่ทำอดตายหมด (ยิ่งเดี๋ยวนี้เยาวชนจีนแดง รื้อวัดแปลงเป็นสำนักงานอย่างอื่น พระพุทธศาสนาในเมืองจีนศูนย์พันธุ์กันครั้งนี้เอง)

ทีนี้ก็เรื่องใหญ่อีกนั่นแหละ! คือถ้าพระภิกษุสาม-เณรทุกองค์จะต้องหุงหาอาหารฉันกันเองขึ้นมาแล้ว จะจับสัตว์มาฆ่าก็ไม่ได้เพราะผิดศีล ต้องคอยให้เขาช่วยฆ่าเอาไว้ก่อน จึงจะไปซื้อมาทำได้ แล้วพวกเนื้อสัตว์ต่าง ๆ นั้น มันปรุงเป็นอาหารก็ยากกว่าพวก ผัก ถั่ว งา ต่าง ๆ มากมาย และยังมีราคาแพงกว่ากันอีกหลายเท่าตัว แล้วพระภิกษุสามเณร จำนวนมากมายนี้จะไปหาเงินได้มาจากที่ไหน? เอาไปจ้างเขาฆ่าสัตว์ได้ด้วยเล่า? ซึ่งในระยะนี้มันถึงเวลาแล้ว "ถึงจะไม่

ยอม–กินเจ–ก็ต้องจำยอม เป็นเชิงถือ มังสวิรัติ" ไปโดยปริยาย หนัก ๆ เข้าก็ต้องเลิกฉันเนื้อสัตว์ไปเอง "เพราะไม่มีจะฉัน" ณ สมัยนั้นชาวบ้านทั่ว ๆ ไปเขาเห็น พระภิกษุสามเณร รูปไหน องค์ไหน วัดไหน ที่ไม่ฉันเลือดเนื้อชีวิตของสัตว์ ไม่เบียดเบียนชีวิตสรรพสัตว์เขาให้เดือดร้อน ทั้งทางตรงและทางอ้อมแล้ว เขาก็ยิ่งจะเคารพศรัทธาเลื่อมใสในคุณธรรมบีติซาบซึ้งในดวงจิตสูงยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก แล้วก็คงจะไม่มีใครเขาฆ่าสัตว์ไปถวายพระภิกษุสามเณรวัดนั้น เช่นแบบสมัยพุทธกาลอีกแน่นอน ไม่มีปัญหาเลย

ณ สมัยนั้นแล "วิญญาณของ วัว ควาย หมู เป็ด ไก่ ปู ปลา" ต่าง ๆ ที่มีชีวิตดิ้น! ด๊อกแด๊ก! วันหนึ่ง ๆ คำนวณได้แล้ว หลายพันตัว หลายหมื่นชีวิต ที่ต้องตายเป็นอาหารเลี้ยงพระภิกษุสามเณร ทั่ว ๗๑ จังหวัด ๕๐๙ อำเภอ ๒๗ กิ่งอำเภอ วัดต่าง ๆ มี ๒๓,๒๑๗ วัด (สองหมื่นสามพันสองร้อยสิบเจ็ดวัด) พระภิกษุมี ๑๕๐,๗๔๙ รูป (หนึ่งแสนห้าหมื่นเจ็ดร้อยสี่สิบเก้า

รูป) สามเณร มี ๘๗,๓๖๒ รูป (แปดหมื่นเจ็ดพัน สามร้อยหกสิบสองรูป) ในสถิติ พ.ศ. ๒๕๐๘

เสียง! ของสรรพชีวิต จะดังก้องไปว่า สาธุ! สาธุ! สาธุ! ข้าพเจ้าได้รับความปลดปล่อยให้อิสระจากความมีมหาเมตตากรุณาจิต แห่งนักบุญทั้งหลาย พลังงานของบุญกุศลอันนี้ จะสั่นสะเทือนก้องดังไปยังมหานรกอเวจี สูงสู่สวรรค์ทุกชั้นฟ้า ทวยเทพแลสรรพสัตว์ทุก ๆ โลกธาตุ จะอนุโมทนาด้วยความปีติซาบซึ้งมิรู้หาย ไปตลอดกาลนานทีเดียว

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทุก ๆ พระองค์ได้ทรงตรัสโศลกไว้ว่า

"ผู้ใดฆ่าชีวิตเขา ผู้นั้นก็จะถูกเขาฆ่าชีวิต

ผู้ใดเบียดเบียนเขาให้เดือดร้อน ผู้นั้นก็จะถูกเขาเบียดเบียนให้เดือดร้อน

ผู้ใดกินเลือดกินเนื้อเขา ผู้นั้นก็จะถูกเขากินเลือดกินเนื้อ

แรงกรรมวิบากของธรรมชาติมันสนองกลับยุติธรรม

ไม่ล่อเล่นกลับใคร และยกเว้นให้ใครเลย."

ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ก็ยอมรับรองว่า การกินอาหารพวก ผัก ผลไม้ต่าง ๆ นั้น มีคุณค่าเป็นยาบำรุงรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงดีกว่าพวกเนื้อสัตว์ โรคภัยจะลดน้อยซึ่งเป็นการยอมรับพุทธพจน์นี้เอง

เมื่อสมัยข้าพเจ้าเป็นเด็ก ก่อนอายุ ๑๔ ขวบ ได้บวชเณรถึง ๒ ครั้ง และยังเป็นลูกศิษย์หลวงพ่อ หั้วบึ่นโตมาพักหนึ่งแล้ว เวลาไปวัดจีนหรือตามโรงเจกับบิดาข้าพเจ้า ถ้าพบพระมหายานหรืออาจารย์สอนธรรมแล้ว ข้าพเจ้าอดที่จะถามท่านไม่ได้ว่า ถ้าเราฆ่าชีวิตเขาแล้ว บาปกรรมมันจะสนองกลับมาหาเราอย่างไรในชาติต่อ ๆ ไป พระภิกษุมหายานเท่าที่พบมาตอบตรงตามโศลกบทข้างบนที่กล่าวมานี้หมด เพราะตอบตามพระไตรปิฎก ที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในพระสูตรและพระวินัย

พอเวลากลับวัดแล้ว นึกแปลกใจ! จึงถามหลวงพ่อข้าพเจ้าดูบ้าง ท่านก็ตอบตามโศลกบทนี้เหมือนกัน แต่เลือกเอาเฉพาะบรรทัดที่ ๑–๒–๓ ข้าพเจ้าอดที่จะถามบรรทัดต่อ ๆ ไปไม่ได้ ท่านก็ตอบว่า เอ็งนี่จะรู้เกินอายุไปแล้ว หลังจากนี้ยิ่งทำให้อยากจะถามปัญหานี้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป พบพระองค์ไหนที่พอจะถามได้ เป็นต้องถามเสมอไป ท่านก็ตอบแบบเลือกเอาเฉพาะบรรทัดที่ ๑–๒–๓ อีกนั่นแหละ! พอถึงบรรทัดที่ ๔ แล้ว เป็นไม่ยอมเอากันทั้งนั้น บางองค์ที่ฉลาด ๆ นิ่งเลย บางองค์ที่กันเองก็พูดว่า "พุทโธ่! เอ้ย! มันก็รู้–รู้กันอยู่แล้ว ยังจะมาต้อนเอาอะไรกัน?" บางองค์ออกข้าง ๆ คู ๆ ไปน้ำขุ่น ๆ บางองค์ตอบว่า ถ้าไม่เห็นเขาฆ่า เป็นฉันได้หมด วินัยยกเว้น ข้าพเจ้าก็อดที่จะถามต่อไปเสียมิได้ว่า นั่นมันเป็น "อริยวินัย" นะครับ! ท่านเป็นพระอริยเจ้าหรือพ้นกรรมวิบากแล้วหรือ? นิ่ง! ตอบว่าไม่รู้กันเกือบทุก ๆ รายไป ได้พบพระธุดงค์อยู่องค์เดียวเท่านั้น ที่ตอบตรงกันกับพระ

มหายานหมด จากวันนั้นจึงทำให้ข้าพเจ้า หยุดเลิกต้อนปัญหานักบพระภิกษุสามเณรไป

ที่ข้าพเจ้าพูดมาทั้งหมดนี้ มิใช่ว่าจะชมเชยยกย่องว่าพระภิกษุสามเณร ของฝ่ายมหายานจะดีกว่าหินยาน (เถรวาท) เราเสมอไปหมด ที่เลวเขาก็มีเหมือนกัน มันดีคนละแบบ และเลวคนละอย่าง ข้าพเจ้ารักความจริง และยุติธรรม จึงพูดตรง ๆ ออกมาอย่างนี้ เพื่อจะให้ผู้ที่เป็นนักคิดการปรับปรุงความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติธรรมวินัย เอาไปขบคิดปัญหาใหญ่นี้ดูกันบ้าง เท่านั้นเอง

ข้าพเจ้าขอกราบขอบคุณ กราบไหว้ด้วยความปีติซาบซึ้งด้วยใจจริง ที่ได้มี พระภิกษุสามเณรตามจังหวัดต่าง ๆ แจ้งจดหมายมาบอกกับข้าพเจ้าว่า ขออนุโมทนาด้วย ท่านเวลานี้หลีกเลี่ยงเรื่องฉันเลือดเนื้อชีวิต ของสัตว์ใหญ่ ๆ แล้ว บางองค์ก็ว่าท่าน "**ฉันผักในเนื้อแล้ว แทนที่จะฉันเนื้อในผัก ดังเช่นก่อน ๆ**" บางองค์ก็ว่า ท่านได้สติเห็นภัยในวัฏฏะ

ทันที เหมือนกัน ซึ่งจดหมายแบบนี้มีมามากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ข้าพเจ้าปีติซาบซึ้ง จนสุดที่จะพรรณนาออกมาได้เป็นตัวอักษร สาธุ!

พระสูตรที่ทรงตรัสสรรเสริญ 'มังสวิรัติ'

ข้าพเจ้าได้สดับมาแล้วอย่างนี้ สมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาค (ศากยมุนีพุทธเจ้า) เสด็จกลับมายังต้นพระศรีมหาโพธิ์ ที่ตรัสรู้ พุทธคยา ประทับนั่งสมาธิบัลลังก์ ครั้งนั้นแล พระนบเกล้าโพธิสัตว์ ผู้มีอายุได้ลุกขึ้นจากท่ามกลางที่ประชุมสงฆ์ ทำจีวรเฉวียงบ่าด้วยการลดไหล่ขวา แล้วคุกเข่าขวาลงสู่พื้น ประ-ครองอัญชลีมายังพระผู้มีพระภาค พลางกราบทูลถามขึ้นว่า:–

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระสาวกองค์ใดจะเจริญตามโพธิสัตว์มรรค ควรปฏิบัติตั้งจิตของตนโดยสถานใด ควรจักฝึกหัดควบคุมจิตของตนอย่างไรหนอ ! จึงจักเรียกว่า **"เจริญรอยตามพุทธประสงค์ที่สมบูรณ์" เป็นเบื้องแรกเป็นพื้นฐานของการถือพรหมจรรย์** ? พระเจ้าข้า

สาธุ ! นบเกล้าโพธิสัตว์ เป็นความจริง เป็น

เรื่องใหญ่ สมควรดังที่เธอถามมานั้น ขอให้เธอจงตั้งใจฟัง และจดจำสืบไว้ให้ดี เราจักแสดงแก่เธอ พระสาวกรูปใด หรือกุลบุตรกุลธิดาใด ๆ ผู้บังเกิดจิตมุ่งแสวงหาทางหลุดพ้นทุกข์จากการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ในสังสารวัฏอันยาวนานนี้ อย่างฉับพลันแล้ว ควรจักปฏิบัติตั้งจิตของตนอย่างนี้ ควรจักควบคุมฝึกหัดในเรื่องการขบฉันอาหาร อย่าหลงติดรสของอาหาร **จงหลีกเลี่ยงการขบฉันอาหารพวกเลือดเนื้อสัตว์** อย่าเบียดเบียนชีวิตสัตว์ให้เดือดร้อนทั้งทางตรง และทางอ้อม เป็นเบื้องแรกของการรักษาศีลวินัย ข้อ– **ปาณาติปาตา เวรมณี – ที่ครบองค์บริสุทธิ์** เป็นพื้นฐานเสียก่อน !

พระสาวกรูปใดที่ยังมีความยินดีชอบติดรสอาหารในเลือดเนื้อของสรรพสัตว์ ฉันเลือดฉันเนื้อเบียดเบียนชีวิตของสรรพสัตว์ ให้เขาเดือดร้อนทั้งทางตรงและทางอ้อมอยู่แล้ว "พระภิกษุ – สามเณร – พระภิกษุณี –สามเณรี" **รูปนั้นได้ทำลายรากเง่า และเมล็ด**

พืชพันธุ์แห่งความมีมหาเมตตากรุณาจิต ที่มีอยู่ภายในจิตใจของพระสาวกรูปนั้น ให้พังหลายและขาดตอนลงไปเสียแล้ว

พวกสรรพสัตว์ทั้งหลาย พอได้มาพบเห็นพระสาวกรูปที่ดังกล่าวมาแล้วนั้น เขาก็มักจะสะดุ้ง ! หวาดระแวงภัย ! มักจะรีบหลบหนีออกห่างไป จะไม่ศรัทธาเลื่อมใสในพระสาวกรูปนั้น ทั้งนี้เป็นเพราะว่า แรงของอกุศลกรรมวิบากที่เคยได้เบียดเบียนกัน มันสืบเนื่องกันมาเป็นเหตุเป็นปัจจัย จึงได้เกิดส่งผลให้มีปฏิกิริยาต่อต้านขึ้นทางจิตใจในพวกสรรพสัตว์เหล่านั้นโดยสัญชาตญาณ

ถ้าหากว่าพวกสรรพสัตว์เหล่านั้น ได้พัฒนาชีวิตของเขาให้สูงขึ้นมาเรื่อย ๆ จนมีบุญกุศล และโอกาสได้พอที่จะมาเกิดในร่างของมนุษยชาติแล้ว

ณ ที่ตรงจุดนี้เอง ถ้าพระสาวกรูปที่เคยฉันเลือดฉันเนื้อเบียดเบียนชีวิตของพวกสรรพสัตว์เหล่านั้นมาแล้ว – **เกิดไปเป็นครูบาอาจารย์–ไปสอนธรรมะ–**

ไปเผยแผ่ประกาศธรรมะ – ไปโปรดพวกเขาเหล่านั้น ขึ้นมาอีกด้วยแล้ว เขาทั้งหลายเหล่านั้น – จะไม่ฟังเสียง ! จะไม่ค่อยเลื่อมใสศรัทธาในคุณธรรม ! จะไม่ค่อยเคารพนับถือเท่าไรนัก ! เพราะเคยเป็นศัตรูกันมาแล้วในทางจิตใจ ! เคยผูกเวรกรรมกันมาก่อนในสังสารวัฏแล้ว เป็นอย่างนี้การประกาศธรรมจึงไม่ค่อยจะได้ผล

ฉะนั้นผู้ที่จะแสวงหาทางสงบจิต – แสวงหาทางหลุดพ้น – แสวงหาสิ่งใดที่เป็นกุศล – เป็นเนื้อนาบุญที่สมบูรณ์ – ตามความประสงค์ของตถาคตแล้ว – จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องหลีกเลี่ยงการฉันเลือดฉันเนื้อสัตว์ เบียดเบียนชีวิตของสรรพสัตว์ อย่าให้เขาเดือดร้อนทั้งทางตรงและทางอ้อมนั่นแหละ ! จึงเป็นการเลี้ยงชีพและเป็นอยู่โดยชอบ ชุ่มอิ่มอยู่ด้วยความมีมหาเมตตากรุณาจิต และยังได้ผูกมิตรไมตรีอันดีไว้กับพวกสรรพสัตว์ในสังสารวัฏ แล้วท่านทั้งหลายจะรับอกุศลกรรมวิบากน้อยลง **ประตูแห่งโรคภัยไข้ทุกข์ ที่จะมา**

เบียดเบียนสุขภาพร่างกายชีวิต ของท่านทั้งหลายในสังสารวัฏนั้นก็จะได้หลีกเลี่ยง จะได้ปลอดภัยลงไปอย่างมากมายมหาศาลอีกด้วย ที่ตถาคตกล่าวเตือนสติท่านทั้งหลายมาแล้วนี้ "**เป็นสัจจธรรม – เป็นบรมธรรม**" ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า แห่งอดีตทุก ๆ พระองค์ก็ได้ทรงตรัสไว้เป็นอย่างนี้ เช่นเดียวกันหมด

อริยปราชญ์ที่ทรงธรรมวินัย ที่เห็นสภาวะกฎเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ แห่งแรงกรรมวิบากที่ยุติธรรมและมีเมตตากรุณาจิตอยู่เป็นพื้นฐานแล้ว ทุก ๆ ท่านทุก ๆ สมัยย่อมจะสรรเสริญพระธรรม พุทธพจน์นี้ว่าเป็นอมตะ.*

ท่านผู้ใดยังปฏิบัติตามพุทธประสงค์ไม่ได้ทั้งหมดแล้ว แต่บอกให้ผู้อื่นทราบหรือแจกเป็นทานต่อ ๆ ไป ปราชญ์แต่ละยุคท่านสรรเสริญว่า จะได้บุญกุศลอย่างมหาศาล ชาวจีนจึงนิยมการกินเจประจำปี และพระภิกษุสามเณรก็ไม่ฉันเลือดเนื้อสัตว์ เพื่อความปลอดภัยใน

---

* คัดมาพิมพ์เฉพาะตอนสำคัญที่สุด

วัฏฏสงสาร ยังเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้ชาวบ้านเขาฆ่าสัตว์ เพราะเขาไม่รู้ธรรมะ มันจะได้ไม่เป็นการกระทำที่เรียกว่า "บุญเขาก็ทำ – กรรมเขาก็ก่อ" ผสมกันไปด้วยเท่านั้นเอง

ผู้ที่เกิดมามีสุขภาพร่างกายไม่ค่อยจะแข็งแรง โรคภัยไข้ทุกข์เบียดเบียนอยู่เสมอ ๆ แล้ว คนโบราณเขานิยมพิมพ์พระสูตรนี้ เอาไปถวายให้แก่พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ตามวัดต่าง ๆ ไว้แจกเป็นธรรมทาน จะได้บุญกุศลอย่างสูง คือ โรคภัยไข้ทุกข์ที่เป็นอยู่จะได้พบหมอดี มีทางเยียวยาให้หายจากหนักเป็นเบา เบาต่อ ๆ ไปจะได้หายขาด แล้วอานิสงส์แห่งบุญกุศลนี้จะสนองให้ไปเกิดในชาติหน้า รูปร่างสวยงามผิวพรรณผ่องใส ปราศจากโรคาพยาธิเบียดเบียนอายุจะยืน

เป้าหมายของพระพุทธศาสนา

ความว่าง–เป็นนิพพาน แต่ต้องเป็นการ–ว่าง

จาก–โลภะ–โทสะ–โมหะ

ความสูญ–เป็นนิพพาน แต่ต้องเป็นการ–สูญ

จาก–กิเลส–ตัณหา–อุปาทาน

ความดับ–เป็นนิพพาน แต่ต้องเป็นการ–ดับ

จาก–อุปาทาน ในเบ็ญจขันธ์

ความหลุด–เป็นนิพพาน แต่ต้องเป็นการ–หลุดพ้น

จาก–กระแสแห่งความดึงดูดในรูป เสียง

กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และ ธรรมารมณ์

ความสงบ–เป็นนิพพาน แต่ต้องเป็นการ–สงบเย็น

จาก–เพลิงกิเลส และ กองทุกข์สิ้นเชิง

จิตว่าง–เป็นนิพพาน แต่ต้องเป็นการ–ว่าง

จาก–ความรู้สึกว่าเป็นตัว เป็นตน หรือ

ว่างจาก – ความยึดมั่นถือมั่นว่า – ตัวกู

–ของกู

ร.พ. มหามกุฏราชวิทยาลัย หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพ ฯ
นายเฉลียว โพธิเกษม ผู้พิมพ์โฆษณา ๒๕/๓/๒๕๑๘

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย
ถนนพระสุเมรุ หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร โทร.๘๑๗๗๙๐
นายเฉลียว โพธิเกษม ผู้พิมพ์โฆษณา พ.ศ. ๒๕๑๘